

Økonomiplan 2017-2020

- **Samfunnsplanens handlingsprogram 2017-2020**
- **Budsjett 2017**



INNLEDNING	4
1 STATUS OG UTFORDRINGSBILDE	5
1.1 SAMFUNNSPLANEN 2014-2025.....	5
1.2 ÅRSRAPPORT 2015	5
1.3 KOMMUNEREFORMEN	5
1.4 ROBEK	6
1.5 OMSTILLINGSBEHOV	6
1.6 ØKONOMISK OMSTILLINGSBEHOV	6
1.7 KOMMUNEBAROMETERET – TILSTANDEN INNENFOR DE KOMMUNALE TJENESTENE	8
1.8 STYRKER OG SVAKHETER – MULIGHETER OG TRUSLER	9
2 HANDLINGSPLAN FOR RAUMASAMFUNNET MOT 2020	10
2.1 UTGANGSPUNKT.....	10
2.2 MÅLOPPNÅELSE	10
2.3 KOMMUNE-NM.....	11
2.4 UTFORDRINGER.....	12
2.5 HANDLINGSPLAN RAUMASAMFUNNET 2017-2020	12
3 ENDRINGSBEHOV OG MÅL FOR DEN KOMMUNALE VIRKSOMHETEN MOT 2020	14
3.1 ENDRINGER I OPPGAVER OG RAMMER FRA STATEN	14
3.2 KONSEKVENJUSTERT ØKONOMIPLAN 2017-2018.....	15
3.3 MÅL FOR DEN KOMMUNALE VIRKSOMHET MED 2020	15
3.4 MÅL FOR ØKONOMI.....	16
3.5 MÅL FOR KOMMUNEORGANISASJONEN	17
3.6 MÅL FOR TJENESTENE	18
3.7 MÅL FOR SAMFUNNSUTVIKLINGEN	19
4 ØKONOMIPLAN DRIFT 2017-2020	20
4.1 ØKONOMISK OMSTILLINGSPLAN.....	20
4.2 KOMMENTARER TIL FORESLÅTTE OMSTILLINGER OG KUTT-TILTAK	22
4.3 DRIFTSBUDSJETT 2017-2020.....	23
5 ØKONOMIPLAN INVESTERINGER 2017-2020	26
5.1 HOVEDTALL	26
5.2 GJELDSUTVIKLING	26
5.3 INVESTERINGSPROGRAM 2017-2020	27
5.4 KOMMENTARER TIL INVESTERINGSTILTAKENE.....	30
6 MÅL OG BUDSJETTRAMMER FOR TJENESTEOMRÅDENE	33
6.1 UTGANGSPUNKT OG PREMISER	33
7 POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	34
7.1 INNHOLD	34
7.2 LEDELSE OG ORGANISERING.....	34
7.3 UTFORDRINGSBILDE.....	34
7.4 MÅL	34
7.5 VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	34
7.6 BUDSJETTRAMME DRIFT 2017-2020.....	34
8 SENTRALADMINISTRASJONEN	35
8.1 INNHOLD	35
8.2 LEDELSE OG ORGANISERING.....	35
8.3 UTFORDRINGSBILDE.....	35
8.4 MÅL	35
8.5 VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	35
8.6 BUDSJETTRAMME DRIFT 2017-2020	36
8.7 INVESTERINGER I PERIODEN	36

9	BARNEHAGENE.....	37
9.1	INNHold	37
9.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	37
9.3	UTFORDRINGSBILDE.....	37
9.4	MÅL	37
9.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	37
9.6	BUDSJETTRAMME DRIFT 2017-2020.....	38
9.7	INVESTINGER I PERIODEN	38
9.8	ANNET.....	38
10	GRUNNSKOLEN.....	39
10.1	INNHold	39
10.2	LEDELSE OG ORGANISERING.....	39
10.3	UTFORDRINGSBILDE.....	39
10.4	MÅL	39
10.5	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	39
10.6	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	40
10.7	INVESTINGER I PERIODEN	41
10.8	ANNET.....	41
11	HELSE OG OMSORG	42
11.1	INNHold	42
11.2	UTFORDRINGSBILDE.....	42
11.3	MÅL	42
11.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	42
11.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	43
11.6	INVESTINGER I PERIODEN	44
11.7	ANNET.....	44
12	HELSE OG VELFERD	45
12.1	INNHold	45
12.2	UTFORDRINGSBILDE.....	45
12.3	MÅL	45
12.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	45
12.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	46
12.6	INVESTINGER I PERIODEN	46
12.7	ANNET.....	46
13	KULTUR.....	47
13.1	INNHold	47
13.2	UTFORDRINGSBILDE.....	47
13.3	MÅL	47
13.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	47
13.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	47
13.6	INVESTINGER I PERIODEN	47
13.7	ANNET.....	47
14	UTBYGGING	48
14.1	INNHold	48
14.2	UTFORDRINGSBILDE.....	48
14.3	MÅL	48
14.4	VIKTIGE TILTAK OG ENDRINGER.....	49
14.5	BUDSJETTRAMMER DRIFT 2017-2020.....	49
14.6	INVESTINGER I PERIODEN	49
14.7	ANNET.....	50
15	VEDLEGG.....	51

Innledning

Fokus

I arbeidet med denne økonomiplanen har rådmannen hatt to hovedambisjoner:

- Opprettholde fokus og innsats for å videreutvikle Raumasamfunnet slik at videre vekst, utvikling og attraktivitet sikres
- Vise en veg ut av det driftsøkonomiske uføre vi har vært i de siste åra ved å foreslå tiltak som gjør at Rauma årlig kan oppnå normale driftsresultater i tråd med kommunens egen økonomiske handlingsregel

Begge ambisjonene er løst ved at forslaget viser

- at Rauma kommune kan bruke nesten 100 mill. innenfor samfunnsplanens handlingsprogram til videreutvikling av Raumasamfunnet fram mot 2020
- tiltak som gjør at Rauma kommune klarer å dekke inn akkumulert underskudd i 2017 og deretter kan avsette 10,5 mill. kroner årlig til oppbygging av disposisjonsfond og rentesikringsfond

Raumasamfunnet

Rauma har valgt å foresette som egen kommune. Etter å ha jobbet siden 2004 med å bli 7500 innbyggere, ble målet nådd i 2016. Men nye utfordringer som trenger nye grep venter. Næringslivet er i store omstillinger, den generelle sentraliseringen fortsetter og nye samferdselsløsninger forandrer regionene rundt oss.

Derfor må også utviklingsarbeidet fornyes. «Nye» Nordveggen AS er et slikt grep tilpasset nye utfordringer som er offensivt og som det er alle grunn til å ha forventninger til. På den annen side kan det neppe sies at Rauma har funnet fram til tilsvarende grep når det gjelder å rigge seg for utvikling av reiselivet – et område hvor Rauma virkelig har naturgitte fortrinn. Ansvar og muligheter for utvikling av næringslivet vil alltid først og fremst ligge hos næringsaktørene sjølve. Med foreliggende handlingsplan er kommunen klare til å gjøre sin del av jobben!

Kommunal økonomi og tjenesteproduksjon

Rauma har gått med underskudd i 2013, 2014 og 2015, og er nå på ROBEK. Disposisjonsfondet 1.1.13 var på 7,9 mill. kroner og er redusert til 1,7 mill. kroner pr. 1.1.2016. Alle har vært enig om at drifta har vært for kostbar, men vi har ikke blitt enig om grepene som må tas.

I dette dokumentet framlegges en omfattende dokumentasjon på tilstanden i de kommunale tjenestene med tilhørende økonomiske nøkkeltall. Rauma har relativt sett de inntektene som skal til for at innbyggerne våre skal få minst like gode tjenester som i øvrige kommuner. Vi må bare rigge tjenestestruktur og organisasjonen slik at vi klarer det innenfor de løpende inntektene. Skal vi komme dit må driftskostnadene ned 3 %.

Med foreliggende forslag til økonomiplan har administrasjonen gjort sin del av jobben ved å forberede og foreslå flere strukturelle grep spesielt innenfor helse/omsorg og skole-/barnehage samt flere ti-talls enkelttiltak som vi vet blir krevende å gjennomføre, men som er nødvendige for at den siste målsettingen i den økonomiske handlingsregelen skal nås. Og der kan vi være allerede i 2018.

Å la være å ta nødvendige grep nå betyr for Raumas vedkommende å fortsette å jobbe med ubalanse i drifta, i stedet for å fokusere på omstilling for å få en bærekraftig økonomi som igjen er en betingelse for forutsigbare tjenester til innbyggerne.

Åndalsnes 17.11.2016
Oddbjørn Vassli, rådmann

1 Status og utfordringsbilde

- Rauma har en ambisiøs samfunnsplan som krever ressurser og fokus
- Rauma har valgt å stå alene i kommunereformen
- Rauma har et betydelig omstillingsbehov i tjenestene – begrunna både i økonomi og demografi
- Rauma er på ROBEK-lista, og skal i tillegg i 2017 dekke inn 10,5 mill. kroner i underskudd fra 2015-regnskapet
- Kommunebarometeret plasser Rauma i midtsjiktet av norske kommuner (197 plass)

1.1 Samfunnsplanen 2014-2025

Gjeldende samfunnsplan ble vedtatt av kommunestyret 17.12.2005 med planperspektiv fram mot 2025. Samfunnsplanen viderefører visjonen om «Verdens beste kommune for naturglade mennesker» og fornyer våre felles verdier til «Samarbeidsvillig, Ekte og Raus».

Planen har «Vekst og utvikling» som hovedambisjon konkretisert til

- 400 nye innbyggere
- 300 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger fram til 2025.
- 100 millioner kroner skal brukes til samfunnsutvikling i 4-årsperioden 2014-2017.

De seks hovedstrategiene for å nå disse målene er:

- Samferdsel og regionforstørring
- Tilflytting og innvandring
- Næringsvekst
- Reiseliv
- Sentrumsutvikling
- Bygdeutvikling

Kommunestyret har i forbindelse med behandling av sak om Planstrategi for 2017-2020 vedtatt at samfunnsplanen skal evalueres og rulleres i løpet av inneværende kommunestyreperiode. For denne økonomiplanen legges imidlertid gjeldende samfunnsplan til grunn.

Samfunnsplanen kan leses her: [Samfunnsplan](#)

1.2 Årsrapport 2015

Årsrapporten omfatter både årsberetning og årsregnskap for 2015 og gir en samlet oversikt over kommunens virksomhet både når det gjelder mål og måloppnåelse, organisasjon, tjenesteproduksjon og økonomi. Årsrapporten for 2015 ble godkjent av kommunestyret i møte 10. mai 2015. Regnskapet ble oppgjort med et driftsunderskudd på 10,480 mill. kroner.

Årsrapport 2015 kan leses her: [årsrapport](#)

1.3 Kommunereformen

Et hovedtema de siste par årene har vært arbeidet med kommunereformen for å skape større og mer robuste kommuner for å håndtere oppgavene og utfordringene knyttet til samfunnsutvikling, lokaldemokrati, tjenesteproduksjon og økonomi.

Etter å ha utredet både storkommune i Romsdal, sammenslåing med Vestnes og fortsettelse som egen kommune, valgte kommunestyret i junimøtet å fortsette som egen kommune med 23 mot 4 stemmer.

1.4 ROBEK

Rauma kommune ble 16.09.2015 meldt inn i Register om betinget kontroll og godkjenning (ROBEK). Grunnen var at kommunens underskudd fra 2013 på 1,090 mill. kroner ikke ble inndecket i 2014-regnskapet slik kommunens egen planen var.

Heller ikke kommunens underskudd fra 2014 på 1,325 mill. kroner er inndecket, og ble heller ikke inndecket i 2015 på grunn av nytt underskudd i 2015. Rauma kommune har således et udekket akkumulert underskudd for tida på 12,895 mill. kroner. Kommunens plan for inndekning av akkumulert underskudd er:

- Underskuddene fra 2013 og 2014 på 2,415 mill. kroner inndeckes i 2016-regnskapet
- Nytt underskudd fra 2015 på 10,490 mill. kroner inndeckes i 2017-budsjettet

Med denne inndeeningen er Rauma kommune ute av ROBEK sommeren 2017.

1.5 Omstillingsbehov

I årsrapporten for 2015 definerer rådmannen 5 omstillings- og endringsbehov framover:

1. Kommuneøkonomien som følge av anstrengt driftsøkonomi og store investeringer
2. Endringer i regional orientering etter at Tresfjordbrua kom
3. Kommunereformen – selv om Rauma har valgt å fortsette som egen kommune
4. Teknologi som viktigste endringsdriver framover
5. Den kompetansestyrte kommunen som erstatning for den regel og profesjonsstyrte

Økonomiplanen for 2017-2020 er det viktigste dokumentet og styringsprosessen for å identifisere, vedta og gjennomføre de endringer som skal ha effekt i inneværende kommunestyreperiode.

Kommuneorganisasjonen er allerede fra 1.9.2016 omorganisert fra et 20-talls driftsenheter til 6 tjenesteområder for å få til mer helhetlig ledelse samt bedre ressursbruk og kompetansedeling innenfor hvert enkelt tjenesteområde, og totalt i kommunen.

1.6 Økonomisk omstillingsbehov

Årlig får Rauma kommune analysert KOSTRA-data via Telemarksforskning for at denne kunnskapsbasen skal bli mere relevant for økonomisk styring og planlegging.

I tabellen nedenfor vises «behovs- og inntektsjustert» ressursbruk i vår kommune sammenlignet med landsgjennomsnittet. Samlet bruker Rauma 6,6 mill. kroner mindre enn landsgjennomsnittet innenfor disse sentrale tjenesteområdene. Rauma bruker mer enn landsgjennomsnittet innenfor grunnskole, kommunehelse og sosialtjeneste.

Tjenesteområde	Mer-/mindreutgift 2015 (mill. kr) ift.	
	Landsgjennomsnittet	«Normert og inntektsjustert utgiftsnivå»
Barnehage	-6,3	-1,6
Administrasjon	1,6	-2,1
Grunnskole	3,3	2,0
Pleie og omsorg	37,5	-5,4
Kommunehelse	2,6	0,4
Barnevern	-3,4	-1,0
Sosialtjeneste	-6,3	0,9
Sum	29,1	-6,6

Siden Rauma kommune har et utgiftskorrigert inntektsnivå på 100 % dvs. vi har akkurat like store inntekter som gjennomsnittskommunen i forhold til vårt utgiftsbehov på 109 %, så betyr mindreforbruket på de sentrale tjenesteområdene at vi bruker mer på noen andre tjenester. Svaret på hvor, kommer i neste tabell:

	Rauma	Landsgjennomsnitt	Mer-/mindreutgift Rauma
	Kr per innb.	Kr per innb.	Mill. kr
Fys.planl./kult.minne/natur/nærmiljø	738	601	1,0
Kultur	1 900	2 030	-1,0
Kirke	687	551	1,0
Samferdsel	1 461	732	5,5
Brann og ulykkesvern	1 038	739	2,2
Sum			8,8
Behovs- og inntektsjustering (-)			0,8
Totalt			8,0

Vi bruker samlet 9,8 mill. mer innenfor områdene fysisk planlegging, kirke, samferdsel og brann/ulykkesvern. Går vi nærmere inn på tallene så er merforbruket innenfor fysisk planlegging er knyttet til plansaksbehandling (1,4 mill.) og for samferdsel til kommunale veger (5,4 mill.).

Hensikten med denne analysen er ikke å si at ressursbruk akkurat som gjennomsnittet av andre norske kommuner, er fasiten. Men den viser i svært tydelig grad økonomien – og politikernes dilemma - eksempelvis: Å bruke 2 mill. kroner mer til grunnskole gjør at en har 2 mill. mindre til disposisjon for å styrke pleie/omsorg.

I tillegg til denne KOSTRA- og effektivitetsanalysen, utarbeider Telemarksforskning også en analyse over økonomiske konsekvenser av de forestående demografiske endringer.

Neste tabell viser prognosen for befolkningsutvikling i Rauma de neste 4 åra. Vi ser at vi kan forvente en betydelig reduksjon i behovet for barnehageplasser, mens barnetallet i grunnskolen faktisk vil øke og holde seg på vel 900 elever.

Vi får en sterk vekst på 22 % i antall «yngre eldre», mens gruppa 80-89 år reduseres med 13 %. Antall 90 + er stabil.

	2016	2017	2018	2019	2020
0-5 år	515	494	469	448	429
6-15 år	873	885	913	920	922
16-66 år	4 692	4 661	4 631	4 607	4 579
67-79 år	896	928	990	1 040	1 089
80-89 år	403	386	364	356	349
90 år og eldre	113	119	115	110	118
Totalt	7 492	7 473	7 482	7 481	7 486

Den demografiske utviklingen får selvsagt betydning for behovet og etterspørselen etter kommunale tjenester og må tas høyde for i tjenstedimensjoneringen og økonomiplanen. De økonomiske konsekvensene har Telemarksforskning beregnet slik:

	2017	2018	2019	2020	2017-2020
0-5 år	-3,6	-4,5	-3,9	-3,3	-15,2
6-15 år	1,7	4,1	1,0	0,3	7,1
19-66 år	-0,5	-0,5	-0,9	-0,8	-2,6
67-79 år	1,7	3,3	2,6	2,6	10,1
80-89 år	-2,9	-3,8	-1,4	-1,2	-9,2
90 år og eldre	2,6	-1,7	-2,2	3,5	2,2
Sum	-1,0	-3,2	-4,3	1,3	-7,2

I perioden 2017-2020 anslås Rauma kommune å få reduserte demografikostnader på om lag 7,2 mill. kr. Færre barn i aldersgruppen 0-5 år trekker isolert sett i retning av reduserte utgifter til barnehage, mens flere barn og unge i aldersgruppen 6-15 år trekker i retning av økte utgifter til grunnskole. Flere eldre i aldersgruppene 67-79 år og 90+ bidrar til økte utgifter til pleie- og omsorgstjenestene, mens færre eldre i aldersgruppen 80-89 år trekker noe i motsatt retning.

Men samlet sett gir den demografiske utviklingen reduserte behov og dermed tilsvarende lavere overføring fra staten til kommunen, og følgelig må kommunen gjøre de samme tilpasninger i sitt tjenestetilbud.

1.7 Kommunebarometeret – tilstanden innenfor de kommunale tjenestene

I de senere år har Kommunebarometeret utvikla seg til å bli en sentral kunnskapsbase for status og sammenligning av de kommunale tjenestene i Norge.

Rauma har hatt en positiv framgang på kommunebarometeret siden dette ble etablert. Rauma starta på en 258 plass av 428 kommuner i 2010, men er nå i 2016 oppe på 197. plass. I rapporten for Kommunebarometeret 2016 står det:

« Rauma er inne på Topp 100 lista innen grunnskole. Skoletallene løfter kommune på tabellen. I tillegg er det bra plassering også hva gjelder kostnadsnivå. Nøkkeltallene som trekker mest ned er økonomi og barnehage. Særlig nøkkeltallene innen økonomi er tydelige faresignaler. Kommunen ser ut til å være i en alvorlig økonomisk krise».

Tabellen nedenfor oppsummerer Kommunebarometerets rangering av de viktigste kommunale tjenestene i forhold til andre kommuner, samt utviklingen som har vært fra 2010 fram til i dag.

Som sitatet ovenfor sier, har Rauma gode tjenester innenfor grunnskole- og bedre tjenester enn gjennomsnittet av norske kommuner innenfor helse, eldreomsorg, barnevern, kultur og VAR. De dårligste tjenestene har vi – målt via Kommunebarometeret – innenfor barnehage, sosial og miljø/ressurs.

Vi har siden 2010 hatt størst framgang innenfor skole, barnevern, helse og eldreomsorg. Den relative tilbakegangen har vært største innenfor kultur, miljø/ressurs og barnehage.

Innenfor det økonomiske området kommer Rauma godt ut når det gjelder kostnadsnivå (dvs. kostnader pr. innbygger for ulike tjenester), men er av landets 25 dårligste kommuner når det gjelder økonomisk helsetilstand.

Sektorer 2010-2016 - sammenliknbar serie

Plassering	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Grunnskole	71	165	57	67	50	69	39
Eldreomsorg	269	317	347	372	335	261	197
Barnevern	378	367	403	413	397	326	203
Barnehage	323	301	398	289	352	414	398
Helse	145	152	266	221	234	136	126
Sosial	282	237	251	320	276	329	270
Kultur	65	92	107	290	123	175	161
Økonomi	314	191	244	284	258	348	404
Kostnadsnivå	205	149	147	162	145	193	147
Miljø og ressurser	140	61	142	185	249	267	256
Saksbehandling	143		326	328	200	216	
Vann, avløp og renovasjon	143	64	193	97	340	283	164

Figur 1: Matrisen viser rangeringen på Kommunebarometeret for de ulike tjenester for Rauma kommune i perioden 2010 til 2016. Fargene illustrer hvor en ligger på skalaen – grønt er veldig bra – rødt er tilsvarende dårlig.

1.8 Styrker og svakheter – muligheter og trusler

Gjennomgang av status og utfordringer oppsummeres i nedenforstående SWOT:

Styrker nåtid <ul style="list-style-type: none"> - Åndalsnes – attraktiv småby og reisemål - Tydelige og omforente mål i samfunnsutviklinga 	Muligheter framtid <ul style="list-style-type: none"> - Omstilling og effektivisering - Fortsette regional integrasjon selv om Rauma forblir egen kommune
Svakhet nåtid <ul style="list-style-type: none"> - ROBEK-kommune, for høgt kommunalt driftsnivå - Ujevn tjenestekvalitet, for svak brukerorientering 	Trusler framtid <ul style="list-style-type: none"> - Manglende evne til å prioritere videre satsing på nærings- og samfunnsutvikling - Manglende evne og vilje til å ta grep som gir varige reduksjoner i driftsnivået

2 Handlingsplan for Raumasamfunnet mot 2020

- Samfunnsplanen videreføres inntil videre, men skal evalueres og rulleres i løpet av perioden
- Måloppnåelsen er krevende for befolkningsvekst og arbeidsplasser, oppnåelig for boliger og allerede realisert for den kommunale innsatsen
- 5 av 6 piler peker oppover for Rauma i Kommune-NM
- Hovedsatsingene framover blir a) Et attraktivt og dynamisk lokalsamfunn b) Høy arbeidsplassdekning fra eget næringsliv og c) Økt regional integrasjon
- I handlingsplanen for oppfølging av samfunnsplanen for årene 2017-2020 foreslås avsatt 14 mill. i driftsmidler og 69 mill. i investeringer. Investeringsplanen inneholder i tillegg mer ordinære samfunnsinvesteringer (veg, vann, avløp) på 67 mill. kroner.

2.1 Utgangspunkt

Samfunnsplanens handlingsprogram tar utgangspunkt i målsettingene og satsingsområdene i samfunnsplanen:

- 400 nye innbyggere
- 300 nye arbeidsplasser
- 200 nye boliger
- 100 mill. kommunale kroner i innsats i handlingsplanperioden 2014-2017

I forbindelse med ny planstrategi fram til 2020, legges det opp til at Samfunnsplanen skal evalueres og rulleres i løpet av perioden.

For øvrig har kommunestyret i rammesaken KS 66/2016 gitt følgende føringer:

- Det blir startet et dialog med de øvrige eierne av Nordveggen AS og Nordveggens styre om reforhandling av gjeldende samarbeidsavtale med virkning allerede fra 1.1.2017
- En ny handlingsplan for gjeldende samfunnsplan bes utarbeidet for årene 2017-2020 – tilpasset et justert økonomisk ambisjonsnivå
- I løpet av høsten å bli orientert om ny strategi fra Langfjordforbindelsen AS om realisering av en fergefri forbindelse til Molde-halvøya. Dette skjedde i kommunestyrets møte 15.11.2016 av styreleder/ordfører Lars Olav Hustad

2.2 Måloppnåelse

Antall innbyggere da samfunnsplanen ble vedtatt ved årsskiftet 2013/2014, var 7453. Pr. 1. oktober 2016 hadde folketallet vokst til 7.505, men likevel betydelig under vekstambisjonen i samfunnsplanen.

De siste 2-3 åra har det vært en svak vekst i antall arbeidsplasser til 3568 ved utgangen av 2014. I løpet av 2015 har det imidlertid skjedd en betydelig nedgang i antall arbeidsplasser i Rauma på 211. Dette er en kombinasjon av at arbeidsstyrkes størrelse reduseres pga. alder og faktisk færre arbeidsplasser i kommunen gjennom permisjoner og reduksjoner. Innpendlingen til kommunen er redusert med 86 arbeidstakere og utpendlingen redusert med 51 arbeidstakere.

	2014	2015	Endring
Sysselsatte bosatt i Rauma	3869	3693	-176
Utpendling	775	724	-51
Innpendling	474	388	-86
Egne arbeidsplasser	3568	3357	-211

Tilbakegangen i sysselsettinga i Rauma er på 5,9 % mot 3,1 % for fylket ellers. Tilbakegangen er særlig stor innenfor bransjene engroshandel, bygg/anlegg, transport og detaljhandel og plastindustri. Spørsmålet er hvor mye som skyldes «oljekorreksjonen» og hvor mye som skyldes generelle underliggende strukturendringer knyttet til arbeidsstyrkens størrelse og manglende tilvekst i næringslivet.

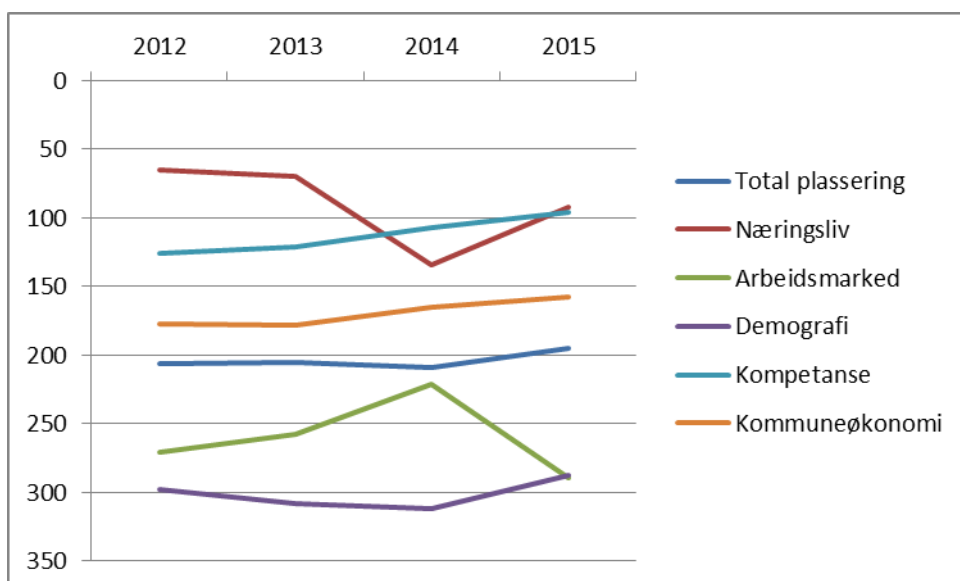
Boligbyggingen er derimot godt i rute. Hittil i planperioden er det bygd 103 nye boliger og vi skal dermed ligge godt an til å nå 200 nye boliger innen 2025.

Når det gjelder kommunens bidrag ved å bruke 100 mill. kroner de 4 første åra i handlingsplanperioden, er målet allerede oppnådd:

Innsatsområde	2014-R	2015-R	2016-B	2014-2016
Basis/region	1 000	1 000	750	2 750
Tilflytting	500	500	500	1 500
Bedriftsvekst	1 000	1 000	1 000	3 000
Reiseliv/handel	1 000	1 000	1 500	3 500
Sum via Nordveggen	3 500	3 500	3 750	10 750
Bygdeutvikling	610	495	-	1 105
Sentrumsutvikling	7 500	36 000	50 000	93 500
Sum totalt	11 610	39 995	53 750	105 355

2.3 Kommune-NM

Kommune-NM rangerer kommunene årlig etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse, og kommunal økonomi. Kunnskapsbasen gir gode indikasjoner på utviklinga for den enkelte kommune, men også den relative utviklinga i forhold til øvrige kommuner.



Tabellen over viser at – sammenlignet med øvrige kommuner i Norge – Rauma ligger i midtsjiktet når det gjelder attraktivitet og lokal vekstkraft. Rauma har samlet rykka fram fra en 206 plass til 195 plass de siste 4 åra. I det siste året har arbeidsmarkedet i Rauma relativt sett fått en større knekk enn landet forøvrig. Samtidig så klatrer Rauma-næringslivet videre oppover til en 92. plass. 5 av 6 piler peker oppover for Rauma fra 2014 til 2015.

2.4 utfordringer

Rauma har valgt å stå alene videre som kommune med siktemål å utvikle en kommune som i stor grad er sitt eget bo- og arbeidsmarked. Endring av kommunegrensene alene ville heller ikke endre det faktiske utgangspunktet at Rauma ligger geografisk for seg sjøl og har lange avstander til de nærmeste byer. Men utfordringen med å stå alene er at også at jobben i stor grad må gjøres av oss selv.

Som Kommune-NM indikerer så er jobben ikke umulig og bør konsentreres rundt tre hovedstrategier

1. Å skape *et lokalsamfunn som internt og eksternt oppleves attraktivt, og dynamisk*. Dette er nødvendig får å holde på og tiltrekke seg både ungdom, arbeidskraft og kapital. Her har vi mye å bygge videre på og utvikle. Det inkluderer videreutvikling av Åndalsnes som småby og Tindehovedstad, kulturtilbud, reiselivssatsingen og gode kommunale tjenester.
2. Å fortsatt beholde *et eget næringsliv med høy egendekning av arbeidsplasser*. Her har Rauma vært unik, men utviklinga i 2015 med nedgang både i arbeidsstyrken og antall arbeidsplasser er urovekkende. Derfor er det viktig at kommunen kan fortsette å være en god tilrettelegger og medspiller for en offensiv næringsutvikling, men jobben må i hovedsak skje gjennom innovasjonsselskapet Nordveggen AS og de partnere og bedrifter som deltar der.
3. Å øke *den regionale integrasjon og det regionale samarbeidet*. Et kommunesamfunn på 7.500 innbyggere har bare sjanse til å overleve hvis det er i tett integrasjon med sine regionale omgivelser og aktører. Nye Nordveggen viser veg her gjennom å ta inn både regionale og nasjonale aktører i sin organisasjon og sitt arbeid. Kommunen har ikke på samme måte klart å etablere strategiske samarbeid med sine naboer eller andre partnere. Selvsagt er også samferdsel en viktig faktor for å korte reisetida til Molde- og Ålesundsregionen. Tresfjordbrua har korta ned reisetida til Ålesund. Neste utfordring er fergefri forbindelse mot Molde over Langfjorden.

2.5 Handlingsplan Raumasamfunnet 2017-2020

I forhold til stor og nærmest lik innsats på alle samfunnsplanens innsatsområder, foreslås at handlingsplanen i neste 4-årsperiode konsentreres til:

Bedrifts- og næringsutvikling

Innsatsen kanaliseres gjennom to innsatsområder: a) Tjenestekjøp for å bistå bedrifter og etablere med råd og vegledning – såkalla førstelinjetjeneste og b) Gjøre årlige midler i kraftfondet igjen søkbare for aktører og bedrifter i alle typer bransjer (også reiseliv) for ulike prosjekter innenfor bedrifts-, nærings- og samfunnsutvikling. I tillegg vil kommunen fortsette sitt tilretteleggingsarbeid med bla. nytt næringsområde i Nesstranda, videre utfylling i Dokka samt være en aktiv tilrettelegger og samarbeidspartner for næringsutviklingen forøvrig.

Sentrumsutvikling

Sentrumsutviklinga - særlig i den nye bydelen på Stokkekaia - vil holde fram i 2017 med fullføring av opparbeidelse rundt Helsehuset og i 2018 med fullføring av Strandgata. Deretter venter jobben med resten av Isfjordpromenaden. Kommunen har dessuten i planstrategien vedtatt å utarbeide en områderegeringsplan for Øran som knytter sentrum og Øran sammen, og som gjør at Åndalsnes framstår som et samla sentrum hvor handel og servicevirksomheter fritt kan velge lokalisering uten å være underlagt Kjøpesenterforskriften.

Regionforstørring

Rauma deltar i byregionprogrammet for Molderegionen som går ut 2017. Programmet er i hovedsak finansiert av GassROR og KMD. Videre er Rauma medlem i reiseutviklingsselskapet Visit NordVest. Det aller viktigste regionale tiltaket i perioden er Langfjordforbindelsen AS hvor Rauma nå har tatt en styrelederrolle.

Reiselivsutviklingen

Utvikling av reiselivet er et eget satsingsområde i Samfunnsplanen. Til tross for stor innsats fra flere aktører, må det sies at Rauma fortsatt ikke har funnet en optimal løsning for hvordan Åndalsnes/Rauma/Romsdal skal utvikles som en høyt profilert nasjonalt og internasjonalt reisemål. Kommunen bør delta i en dialog med aktørene om hvordan denne oppgave bør løses framover. Mulighetene for vekst innenfor aktivitets- og naturbasert reiseliv oppleves som svært gode for tiden.

Boligbygging

Videre vil kommunen arbeide med å tilrettelegge for ytterligere boligbygging. I Måndalen er det god tilgang på tomter. Fra 2017 vil nytt boligområde ferdigstilles og være klar for bebyggelse på Åfarnes. Når kommunedelplanen for Isfjorden er vedtatt, må det arbeides med nye boligfelt/tomter der – enten i privat eller kommunal regi. På Åndalsnes avventes en reduksjon av støybegrensningene fra Setnesmoen, samtidig som det stadig lanseres nye boligprosjekter i sentrum.

Ut fra overstående er følgende tiltak/satsinger innarbeidet i økonomiplanen 2017-2020

Innsatsområder	2017	2018	2019	2020	Sum
Tjenestekjøp 1. linje	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Tilskudd via Kraftfondet	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Regional utvikling	250	250	250	250	1 000
Sentrumsplan Øran		500	500		1 000
Sum drift	3 250	3 750	3 750	3 250	14 000
Boligfelt Åfarnes	7 000				7 000
Boligfelt Isfjorden		1 000	5 000	5 000	11 000
Næringsområde Nesstranda		1 000	5 000	5 000	11 000
Sentrum/Strandgt./Stokkekaia	17 243	23 125			40 368
Sum investering	24 243	25 125	10 000	10 000	69 368
Sum kommunal innsats - samfunnsplan	27 493	28 875	13 750	13 250	83 368

I tillegg kommer 13 mill. til kommunale veger samt gang-/sykkelveger, 40 mill. kroner til rammebudsjett vann (i hovedsak overtakelse kommunale vassverk) og 14 mill. til rammeplan avløp. Kommunestyret har videre vedtatt intensjon om erverv av Elementpartners eiendom i Teglverket til ca 29,5 mill. kroner gjennom et 100 % kommunalt eid aksjeselskap. Samlet utgjør disse investeringene 96 mill. kroner.

3 Endringsbehov og mål for den kommunale virksomheten mot 2020

- Det er bare mindre endringer i rammevilkårene fra Statens side inn mot 2017
- Konsekvensjustert økonomiplan viser at det er et misforhold mellom inntekter og utgifter på om lag 3 % - dvs. et økonomisk omstillingsbehov på rundt 15 mill. kroner
- På målsida står kommunens «økonomiske handlingsregel» sentralt. Det er god kontroll på målene om kostnadseffektiv drift og forsvarlige finansutgifter, men ikke på målet om 1,75 % netto driftsresultat
- Det er behov for å redusere driften med vel 15 mill. kroner i 2017 for å dekke inn underkudd fra 2015 samt tilpasse utgiftene til lavere framtidig utbytte fra Rauma Energi AS
- Den overordna målstyringa konsentreres til 11 overordna mål fordelt på økonomi, organisasjon/ansatte, tjenester/brukere og Raumasamfunnet

3.1 Endringer i oppgaver og rammer fra Staten

Generelt er veksten for kommunesektoren i statsbudsjett på 4,1 mrd. kroner bundet opp i merkostnader pga. demografi, merkostnader pensjon og statlige satsinger som samlet sett gir lavere handlingsrom for kommunene i 2017.

De viktigste statlige satsingene innenfor de frie inntektene med beregna effekt for Rauma er:

- Tidlig innsats grunnskole	219.000
- Opptrappingsplan rusfeltet	294.000
- Opptrappingsplan habilitering og rehabilitering	166.000
- Økt satsing skolehelse/helsestasjon	76.000

Av endringer i kommunenes oppgaveportfølge, rammer og ansvar nevnes:

- Opprettelse av et 10-årig folkehelseprogram med bla. vekt på å styrke barn og unges psykiske helse
- Fortsettelse opptrappingsplan rusfeltet
- Innføring av plikt for kommunene til å yte øyeblikkelig hjelp døgnopphold for brukere med rus- og psykiatriproblematikk
- Fortsatt styrking av helsestasjon og skolehelsetjenesten
- Fortsettelse opptrappingsplan habilitering og rehabilitering
- Forlengelse av ordningen med søkbart tilskudd til kommunepsykologer
- Økning av innslagspunktet for ressurskrevende brukere med 50.000 utover lønnveksten – nytt innslagspunkt 1.157 mill. kroner. Negativ virkning for Rauma anslått til vel 400.000 kroner
- Innføring av lovhemlet rett til opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester. Samtidig innføres kriterier for tildeling av langtids plass og plikt til å føre ventelister over pasienter og brukere som venter på slik plass
- 19 mill. er avsatt til kvalitets- og kompetansesatsing i barnevernet – Raumaeffekt 25.000 kroner
- Lovendring for å kunne pålegge hjelpetiltak i barnevernet
- Videreføring av tilskuddsordningen for økt lærertetthet 1.-4. trinn.
- Regjeringen varsler lovforslag som skal sikre barn som sliter rett til tidlig innsats – Raumaeffekt i 2017 210.000 kroner

- Regjeringen varsler innføring av bemanningsnorm i barnehagene - ventes å få liten økonomisk effekt da kommunale barnehager stor sett er innenfor normen
- En dreining av ressursbruken «Kompetanse for kvalitet» i grunnskolen til mer lokalt styrt utviklingsarbeid
- Etablering av «hurtigspor» for å få flyktninger raskere i arbeid bla. via lønnstilskudd
- Tilskuddet til frivillighetsentralene innlemmes i kommunenes rammetilskudd fra og med 2017

Nytt inntektssystem for kommunene innføres fra og med 2017. Det gjøres en del endringer i kostnadsnøklene i utgiftsutjevningen, i de regionale tilskuddene samt i basistilskuddet. Den samlede effekt av disse endringer for Rauma ser så langt ut ikke til å ha mindre betydning.

Samlet har Telemarksforskning beregnet Raumas nominelle vekst i frie inntekter fra 2016 til 2017 til 5,8 mill. kroner tilsvarende en 1,4 % økning. Med en deflator på 2,5 % sier det seg selv at utviklingen i ressursrammene for Rauma kommune er negative. Denne utviklingen må imidlertid sees i sammenheng med at Telemarksforskning i sin beregning av demografijusterte kostnader har kommet til at Raumas utgiftsbehov også reduseres mot 2017 på grunn av færre barnehagebarn og færre eldre i gruppe 80-89 år.

3.2 Konsekvensjustert økonomiplan 2017-2018

Konsekvensjustert økonomiplan viser en framskriving av driftsnivået i 2016 justert med konsekvenser av andre allerede vedtatte og gjennomførte tiltak – inkluderte endringer som følger av statens rammer for 2017. Videre er kommunestyrets forutsetninger vedtatt i rammesaken KS-66/2016 lagt til grunn likevel slik at en i salderingen har måtte komme tilbake til og foreslått endringer i noen av disse premissene.

I forhold til kommunestyrets vedtatte handlingsregel for den kommunale økonomien, er det store utfordringer knyttet til indikatoren for driftsresultatet. Nøkkeltallene i 2015-regnskapet var:

Netto driftsresultat av samlede brutto driftsinntekter	-1,3 %
Netto finanskostnader i prosent av brutto driftsinntekter	3,6 %
Produksjonsindeks TBU (kostnadseffektivitet)	112

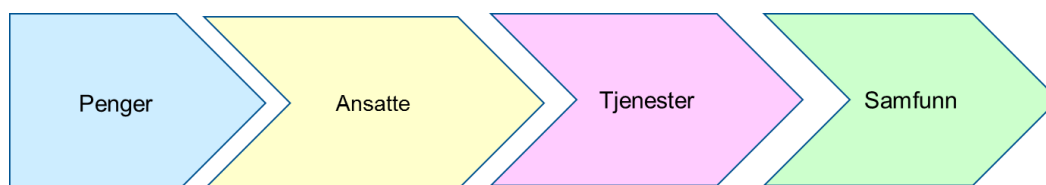
Som vi ser er kommunen greit innenfor handlingsregelen både når det gjelder kostnadseffektivitet og finanskostnader. Utfordringen er knyttet til manglende samsvar mellom driftsutgifter og driftsinntekter.

Skal handlingsregelens ambisjon om 1,75 % i netto driftsresultat oppnås sammen med inndekking av 2015-underskuddet på 10,490 mill. kroner de etterfølgende årene, blir det økonomiske omstillingsbehov for hvert år i perioden:

	2 017	2018	2019	2020
Økonomisk omstillingsbehov	-15 684	-14 469	-15 184	-16 984

3.3 Mål for den kommunale virksomhet med 2020

Fra og med 2016 har Rauma kommune hatt et balansert målstyringssystem basert på kommunens verdikjede:



Verdikjeden legger til grunn at kommuners virksomhet går ut på å bruke disponible ressurser til å skape mest mulig utvikling og velferd i eget lokalsamfunn. I hovedsak gjøres det ved å ha en god tjenesteorganisasjon med dyktige og kvalifiserte ansatte som utvikler og leverer de rundt 70 tjenestene som kommunene har ansvar for på en god og effektiv måte. Svært mange av tjenestene er retta mot enkeltindivider og krever stor grad av brukertilpasning.

Kommunestyret har en viktig rolle i dette når det gjelder prioritering av kommunens økonomiske ressurser inn mot de 70 kommunale tjenestene/funksjonen, samt å gi tydelige politiske mål og føringer for hvordan tjenesteproduksjonen skal foregå.

Totalt foreslås 11 overordna mål for den kommunale virksomheten

- 3 mål for økonomistyringen
- 2 mål for organisasjonsutviklingen
- 2 mål for tjenesteutvikling
- 4 mål for samfunnsutviklingen

3.4 Mål for økonomi

Utfordringsbildet for det økonomiske området er knyttet til:

- For høye løpende driftsutgifter i forhold til inntektene
- Et akkumulert underskudd på vel 10 mill. som må inndeckes i 2017 for å unngå å forbli en ROBEK-kommune

Overordna mål	Rauma skal ha en bærekraftig kommunal økonomi		
Mål	Rauma kommune skal gå med overskudd hvert år	Netto finansutgifter skal være rimelige og forsvarlige	Driften skal være kostnads-effektiv
Hvordan lykkes	Alle enheter må tilpasse driften til tildelt budsjett-ramme	Økte låneopptak må finansieres med innsparinger i driften	Kostnader må synliggjøres og sammenlignes i alle tjenester
Hvordan måle	Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter	Netto finanskostnader i prosent av brutto driftsinntekter	Produksjonsindekser fra TBU
Status 2015	-1,3 %	3,6 %	112
Ambisjon 2020	Minimum 1,75 %	Maksimum 5 %	Over 110
Resultatmål 2017	Inndekning av 2015-underskuddet	Holde investeringsbudsjettene innfor rammen	110

Ambisjonen for netto driftsresultat er like anbefalingen fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal økonomi og sikrer at «formuesbevaringsprinsippet» ivaretas. Ambisjonen for netto finansutgifter er satt i underkant av gjennomsnittlig netto finansutgifter for kommunene i Møre og Romsdal i 2015. For målområdet kostnadseffektivitet velges indikatoren produksjonsindeks som årlig beregnes for alle kommuner av Teknisk beregningsutvalg for

kommunal økonomi (TBU). Rauma hadde i 2014 en total produksjonsindeks på 112 dvs. at tjenesteproduksjonen/effektiviteten var 12 % høyere i Rauma enn for gjennomsnittet av kommunene. På finansområdet vil 2017 bli et unntaksår da byggelån for helsehuset kommer i tillegg til ordinære låneopptak.

3.5 Mål for kommuneorganisasjonen

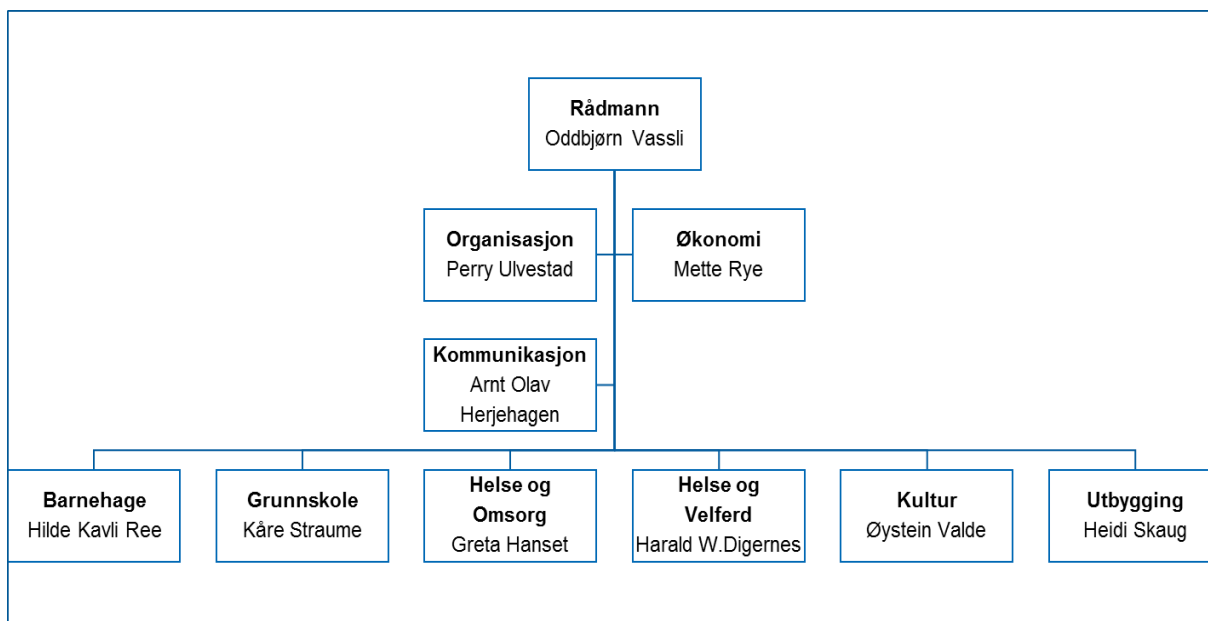
Utfordringsbildet for kommuneorganisasjonen er mange de nærmeste åra:

- En står foran en fortsatt nedbemanning som følge av nødvendig økonomisk omstilling. Samtidig må ansattes kompetanse mobiliseres
- Gode ledere på alle nivå er avgjørende for å lykkes både i forhold til økonomistyring, omstilling, ansatte, tjenestene og brukerne
- Ny teknologi er på veg inn på stadig flere områder – eksempelvis velferdsteknologi

Overordna mål	Rauma kommune skal være en profesjonell og framtidsretta organisasjon å arbeide i	
Mål	Vi skal utvikle og mobilisere ansattes kompetanse	Vi skal utvikle og løfte fram våre ledere
Hvordan lykkes	Godt arbeidsmiljø med tydelig oppgavefokus	Lederutvikling og lederoppfølging
Hvordan måle	Medarbeiderundersøkelser	Lederevaluering
Status 2015	Medarbeiderundersøkelse gjennomføres november 2016	Medarbeiderundersøkelse gjennomføres november 2016
Ambisjon 2020	Settes senere	Settes senere
Resultatmål 2016	Settes senere	Settes senere

Høsten 2016 gjennomføres en såkalt «10-faktor» medarbeiderundersøkelse blant alle ansatte. Undersøkelsen gir 0-punkt status både for hvordan ansatte opplever situasjonen og hvordan ledelse fungerer på ulike nivåer. Undersøkelsen vil gi anledning til å sette operative mål som pt. mangler i matrisen over.

God ledelse på alle nivåer med evne til å mobilisere kompetente medarbeidere til effektiv tjenesteproduksjon i god dialog med brukerne, er den overordna utfordringa for den kommunale organisasjonen. Fra 1.9.2016 er kommunens virksomhet organisert i 6 tjenesteområder. Innenfor hvert tjenesteområde er det en avdelingsstruktur som sikrer nærhet til medarbeidere og brukere og tilrettelegger for tverrfaglig samarbeid. Høsten 2016 startes et lederutviklingsprogram opp for ca. 50 ledere som skal ha som mål å etablere effektive ledergrupper med teamledelse innenfor alle tjenesteområder samt en felles plattform for ledelse i hele kommunen. Kommunens overordna struktur med ledere vil fra 1.1.2017 være slik:



3.6 Mål for tjenestene

Utfordringsbildet for de kommunale tjenestene er selvsagt mangfoldig og dels varierende fra tjenesteområde til tjenesteområde. De felles utfordringene er:

- Oppnå og dokumentere tilfredsstillende resultater og kvalitet innenfor de ulike tjenesteområdene
- Sikre god brukermedvirkning og løpende utvikling i tjenesteytingen
- Ivareta og levere i henhold til brukernes lovfestede rettigheter
- Digital tilgjengelighet, Innovasjon og anvendelse av ny teknologi

Overordna mål	Rauma kommune skal yte tjenester til sine brukere i samsvar med innbyggernes behov og rettigheter	
Mål	Brukerne skal ha tilpassa tjenester	Tjenestene skal ha god kvalitet
Hvordan lykkes	Økt fokus på brukermedvirkning	Systemer som sikrer og måler god kvalitet
Hvordan måle	Brukerundersøkelser	Avvik og klager Brukerundersøkelser Benchmarking
Status 2015	Mangler data	Bestemmes for den enkelt tjeneste Mangler data
Ambisjon 2020	Settes senere	Bestemmes for den enkelt tjeneste Mangler data
Resultatmål 2017	Settes senere	Bestemmes for den enkelt tjeneste Mangler data

For tjenesteytingen innføres gjennomgående to målområder:

- Et målområde knyttet til vedtatt brukerstrategi for tjenestene
- Et målområde for å sikre kvalitet og forsvarlighet i tjenestene

I tillegg innføres måling av kostnadseffektivitet for den enkelte tjeneste, jfr. mål 3 under økonomi. Disse føringene får betydning for målstyringen for alle tjenesteområdene.

For å få til kunnskapsbasert styring og utvikling innenfor tjenestene, må det innføres brukerundersøkelser med jevne mellomrom. På enkeltområder som barnehager og byggesak er brukerundersøkelser alt gjennomført. Innfor skolens område gjennomføres årlige elev og foreldreundersøkelser. Det arbeides med å lage en plan for gjennomføring av brukerundersøkelser på alle områder. Fra 1.1.2017 opprettes det ett brukerråd for hvert av de seks tjenesteområdene.

3.7 Mål for samfunnsutviklingen

Utfordringene innenfor samfunnsområdet er beskrevet i kap. 2 – Handlingsplan for Raumasamfunnet mot 2020. Raumasamfunnets mål knyttet til befolkning, arbeidsplasser og boliger, er også kommuneorganisasjonens mål.

I tillegg til de absolutte mål som er satt i Samfunnsplanen, er det viktig å følge med på Raumasamfunnets relative utvikling i forhold til samfunnet ellers. Her har en kommet til at NHOs hvert år i forhold til kommuners attraktivitet og lokale vekstkraft – det såkalte Kommune-NM – er en god indikator.

Overordna mål	Rauma kommune skal være attraktiv kommune i vekst			
Mål	Rauma skal ha befolkningsvekst	Rauma skal ha næringsvekst	Rauma skal ha boligvekst	Rauma skal tilhøre den beste halvdel av landets kommuner
Hvordan lykkes	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan	Oppfølging samfunnsplan
Hvordan måle	Årlig befolkningsvekst	Årlig utvikling i arbeidsplasser og pendling	Årlig boligbygging	Rangering i Kommune-NM
Status 2016	7.506	3.357	103	195
Ambisjon 2020	7.750	3.700	150	180
Resultatmål 2017	7.550	3.600	125	190

4 Økonomiplan drift 2017-2020

- Økonomiplanen drift for 2017-2020 viser hvordan Rauma kan redusere sine driftskostnader med om lag 3 % tilsvarende 15 mill. kroner.
- De største innsparingene foreslås tatt med strukturelle endringer innenfor helse og omsorgsområdet samt grunnskole
- Samlet netto bemanningsreduksjon i perioden er beregnet til netto 15 årsverk
- For 2017 foreslås to ekstraordinære tiltak – midlertidig økning av eiendomsskatten til 7 promille og 1 % ekstraordinært kutt i budsjetttramma for alle tjenesteområder unntatt Helse og omsorg dette året
- Rauma må inndekke 2015-underskuddet i 2017. Klare ikke kommunen det venter fortsatt ROBEK-tilværelse
- Samlede budsjetterte avsetninger i planperioden vil være 21 mill. kr. Fra 2019 vil årlig avsetning være om lag 1,5% som fortsatt er under anbefalingen på 1,75% av netto driftsinntekter.

4.1 Økonomisk omstillingsplan

Utfordringene og målsettingene knyttet til økonomiplanen mot 2020 er drøftet og konkludert foran. En særlig utfordring som må løses i inneværende års økonomiplan er inndekking av 2015-underskuddet i budsjett 2017 for deretter i årene 2018-2020 å bringe driften i en positiv balanse slik at handlingsregelens ambisjon om 1,75 % årlig netto driftsresultat oppnås.

Nedenfor presenteres vedtatt økonomisk omstillingsplan for driften for perioden 2017-2020:

Nye tiltak (1000 NOK)	2017	2018	2019	2020	Årsverk
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Færre utvalg og redusert møtehyppighet	-300	-300	-300	-300	
1% nedtrekk i rammen i 2017	-40				
SUM	-340	-300	-300	-300	
Sentraladministrasjonen	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Næringsutvikling - ny ordning sammen med kraftfondet	1000	1000	1000	1000	
Reduksjon årsverk	-800	-800	-800	-800	-1
1% nedtrekk i rammen i 2017	-450				
SUM	-250	200	200	200	-1
KULTUR	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Reduksjon 1 årsverk	-483	-700	-700	-700	-1
Oppheve fritak for barn og unge ved hall leie	-175	-350	-350	-350	
økt kultur	500	500	500	500	
1% nedtrekk i rammen i 2017	-155				
SUM	-313	-550	-550	-550	-1
BARNEHAGE	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Barnehagestruktur nordside					
Felles styrer nordside		-100	-100	-100	
Barnehagestruktur sørside	-100	-100	-100	-100	
Reduksjon styrket tilbud barnehage	-300	-600	-600	-600	-1
1% nedtrekk i rammen i 2017	-560				
SUM	-960	-800	-800	-800	-1

Nye tiltak (1000 NOK)	2017	2018	2019	2020	Årsverk
SKOLE					
1% nedtrekk i rammen i 2017	-1060				
<i>Prøveprosjekt Måndalen</i>	200	200			
Vågstranda skole - sammenslåing Måndalen fra 1.8.2017 og nedlegging	-1500	-3 400	-3 400	-3 400	-3
<i>Overføring av ungdomsskolen på Sørsida til Åndalsnes fra 1.8.2017</i>					
Arbeidsmateriell og læremidler	-490	-490	-490	-490	
Reduserte skysskostnader	-250	-500	-500	-500	
<i>Overføring av ungdomsskolen på Norsida til Åndalsnes fra 1.8.2017</i>					
SUM	-3 100	-4 190	-4 390	-4 390	-3
HELSE OG VELFERD	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Gjenstående tiltak fra 2016	-250	-250	-250	-250	
1% nedtrekk i rammen i 2017	-550				
Reduksjon fysioterapi privat hjemmel				-420	
Styrking psykisk helse og rus inkl. nytt psykologtilskudd	700	1400	1400	1400	2
1 årsverk barnefattigdom - finansiert av øremerket tilskudd	10	10	10	10	1
Styrking lærings- og mestringssenter		350	350	350	0,5
NAV - reduksjon øk. sosialhjelp	-500	-500	-500	-500	
Reduksjon 1 årsverk barn og unge	-500	-650	-650	-650	-1
<i>Familieveileder helsestasjon - finansiert av øremerket midler</i>	0				1
SUM	-1 090	360	360	-60	3
HELSE OG OMSORG	2017	2018	2019	2020	Årsverk
<i>1% nedtrekk i rammen i 2017</i>					
Etablering av heldøgns bo- avlastningstilbud for barn og unge på tidligere Åndalsnes sjukeheim		1250	3650	3650	5
Overføre boliger med heldøgns omsorg fra enkeltstående boliger til tidligere Åndalsnes sjukeheim		-1000	-2000	-2000	-2,7
Samle heldøgns avlastningstilbud i Åndalsnes sjukeheim	-250	-500	-500	-500	-0,7
Styrking grunnbemanning institusjon - demente	600	600	600	600	1,0
<i>Styrking hjemmebaserte tjenester</i>	600	300	1800	2400	4,0
Reduksjon lederstillinger	-750	-750	-750	-750	-1,0
Flytting ressurser psykisk helse	-700	-1400	-1400	-1400	-2
Omlegging Voll fra institusjon til heldøgns omsorg		-1200	-2500	-2500	-3,5
Samdriftsfordel effekt av helsehus		-2000	-4000	-4000	-2,7
SUM	-500	-4 700	-5 100	-4 500	-3
UTBYGGING	2017	2018	2019	2020	Årsverk
1% nedtrekk i rammen i 2017	-850				
Reduksjon årsverk	-427	-1 147	-1 867	-2 587	-4,0
Områdeplan Øran		300	700		
<i>Ytterligere reduksjon vei</i>	-349				
Redusert vedlikehold kommunale veier	-750	-750	-750	-750	
SUM	-2 376	-1 597	-1 917	-3 337	-4
FINANSOMRÅDE	2017	2018	2019	2020	
Eiendomsskatt til 7 promille i 2017, 6,5 i 2018 og 5,75 deretter	-3000	-2000	-500	-500	
<i>Utsatt nedbetaling underskudd</i>	-5490				
<i>økt avsetning disp fon</i>	790				
<i>Robek - tilskud FM for å holde plan</i>					
SUM	-7 700	-2 000	-500	-500	
SUM TOTALT	-16 628	-13 577	-12 997	-14 237	-10

4.2 Kommentarer til foreslåtte omstillinger og kutt-tiltak

Generelt

For alle områder unntatt Helse og omsorg foreslås nedtrekk på 1 % i 2017 ut fra behovet for raskt å komme ned med utgiftene slik at omstillingsbehovet for første år i planperioden kan nås. Dette tiltaket kommenteres ikke ytterligere, men vil representere en betydelig utfordring til ledelse og ansatte.

Politisk styring

Det foreslås en reduksjon på 300.000 knyttet til færre utvalg og redusert møtehyppighet. Disse forhold er avklart i egne saker høsten 2017. Reduksjon i møtegodtgjørelsen er avvist av formannskapet.

Administrasjon

I tråd med sak om ny samarbeidsavtale med Nordveggen AS, legges det inn 1 mill. finansiert over drifta til kjøp av 1.linjetjeneste næringsutvikling via anbud. Det foreslås videre en reduksjon på 1 årsverk i sentraladministrasjonen utover 1 % nedtrekket for 2017. Fra og med 2017 er konsesjonskraftsalget overført til dette ansvarsområdet.

Kultur

Det foreslås en reduksjon på 1 årsverk innenfor kulturområdet i tillegg til 2016-kuttet. I tillegg foreslås at ordningen med gratis hall-leie for barn og ungdom oppheves fra 1.7.2017. Det ble tilført 500 000 i KS vedtak 13.12.16.

Barnehage

Det foreslås enkelte endringer i barnehagestruktur pga. sterk nedgang i barnetallet. På sørsida foreslås fra 2017 å samle Måndalen og Vågstranda barnehager til en felles organisatorisk barnehage under én styrer for å sikre fleksibilitet, deling av kompetanse, redusert administrasjon m.m. På samme måte ble det vedtatt i KS 13.12.16 at det skal etableres felles styrer på Nordsida fra 2018. Med dels samme begrunnelse om redusert barnetall, reduseres teamet av spesialpedagoger i barnehagen med 1 årsverk i løpet av 2017.

Skole

I tråd med tidligere vedtak innarbeides nedlegging av Vågstranda skole fra 1.8.2017. En legger til grunn at søknaden om friskole ikke innvilges.

Selv om føringen fra kommunestyret i rammesaka var at ungdomsskolestrukturen skulle opprettholdes, har en ikke klart å finne økonomiske dekning for denne ambisjonen.

En endring i skolestrukturen er etter rådmannens syn både en faglig god løsning, og gir varige innsparinger i kostnadene – selv om den er omstridt. En rekke kommuner på Raumas størrelse og geografi har allerede gjort det samme.

Det foreslås videre innstramming i utgiftene til arbeidsmateriell og læremidler da analyser viser at Rauma har et større forbruk her en kommuner flest.

Videre foreslås kutt i skyssutgiftene ved å skjerpe praksisen for tildeling av skoleskyss for barn innenfor de lovfeste kilometersgrensene. Dette gjøres ved at dispensasjonsadgangen sentraliseres til skolesjef for en periode. Skolen er det tjenesteområde som samlet får størst nedtrekk i budsjettforlaget med en 2020-effekt på 7,4 mill. kroner.

Helse og velferd

Det signaliseres en framtidig reduksjon på en privat fysioterapihjemmel. Reduksjonen vil skje ved naturlig avgang, tidspunktet er dermed usikkert. Det legges opp til tilbakeføring av ressurser tilsvarende 2 stillinger som tidligere ble overført fra Kurativ helse til Helse og omsorg. Dette for å styrke lavterskel helsehjelp innenfor avhengighet og psykisk helse. En av stillingene bør være psykolog.

Rauma har fått tilsagn om statlige midler til en stilling for å jobbe med barnefattigdom. Stillingen vil legges til NAV, men samarbeide tett med andre enheter som jobber med barn og familier. Videre har også kommunen fått midler til en stilling i 2017 som familieveilder ved helsestasjonen. Samtidig foreslås det å redusere et årsverk innenfor de samlede barn/ungetjenestene på grunn av redusert antall småbarn og ny gjennomgang av grensesnittet mellom støttetjenestene for barn/unge og primærtjenestene skole og barnehage. Summen av forebyggende tiltak innenfor boligsosialt arbeid, jobbsentral, familiearbeid og barnefattigdom forventes å gi reduserte utbetalinger til økonomiske sosialhjelp. Det foreslås en styrking av Frisklivsentralen – læring- og mestring – med ½ årsverk fra det tidspunkt sentralen åpner i det nye Helsehuset.

Helse og omsorg

Innenfor helse og omsorg foreslås et nytt tiltak – heldøgns bo- og avlastningstilbud - for barn og unge. Rauma mangler et slikt permanent tilbud og det meldes om et økende behov i årene framover. Tiltaket finansieres delvis gjennom samling av heldøgns omsorgstilbud og avlastningstilbud ved Åndalsnes sjukeheim. Tiltaket «Reduksjon i hjemmebasert psykisk helse» er egentlig en tilbakeføring av ressurser og delvis oppgaver til Helse og velferd. Det legges opp til styrking av grunnbemanningen i tjenesten med i alt 5 årsverk i perioden – 1 stilling innenfor demens i institusjon allerede fra 1.1.2017 og 4 stillinger innenfor hjemmebasert omsorg utover i perioden i tråd med profilen på vedtatt omsorgstrapp. Når helsehuset står ferdig i 2018, vil det skje en ombygging og omlegging av Voll og Åndalsnes sjukeheim til heldøgns bofelleskap. Dette skal også gi en økonomisk gevinst. Til slutt er det tatt med en tidligere vedtatt premiss – at samling av helse og omsorg i helsehuset skal gi en samdriftsfordel på 4 mill. kroner årlig.

Utbygging

Etter flere år med stor aktivitet innenfor arealplanleggingsområdet, foreslås at arbeidet i neste omgang konsentreres til å lage en områdereguleringsplan for Øran som skal føye Øran-området planmessig og standardmessig til det øvrige sentrumsområdene på Åndalsnes. Innenfor utbyggingsområdet foreslås videre en gradvis reduksjon av inntil 4 årsverk i planperioden. Dette krever gjennomgang, digitalisering og effektivisering av de fleste tjenestene innenfor sektoren. Kommunestyret har tidligere vedtatt at manglende innsparing på kommunale vegger skal inndeckes i «enheten». Når det nå vises hvilke andre innsparingskrav Utbyggingsområdet får, så sier det seg sjøl at innsparingstiltaket på kommunale vegger må adresseres selve formålet. For 2017 foreslås et ekstraordinært kutt i drift kommunale vegger på 349.000 kroner – begrunnet med behovet for ekstraordinære kutt-tiltak akkurat det året.

Finansområdet

Det foreslås en økning i eiendomsskatten for 2017 på 3 mill. kroner ved at promillesatsen for dette ene året økes fra 5,5 til 7,0, for deretter å trappes ned til 6,5 promille i 2018 og 5,75 promille i 2019 og 2020. Begrunnelsen ligger i behovet for å klare en økonomisk omstilling i 2017 hvor mange av de foreslåtte tiltak først vil gi full effekt i senere år.

4.3 Driftsbudsjett 2017-2020

På neste side vises vedtatt budsjett inkludert tiltak.

DRIFTSOVERSIKT (Tall i 1000 kr)	Budsjett	vedtatt Budsjett	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan
	2016	2 017	2018	2019	2020
Skatt på inntekt og formue	186 800	192 300	192 300	192 300	192 300
Naturressursskatt	3 800	3 900	3 900	3 900	3 900
Rammetilskudd inkl. inntekstutjevning	219 200	223 000	224 868	224 868	224 868
Rammeinntekt i statsbudsjettet	409 800	419 200	421 068	421 068	421 068
Eiendomsskatt	25 414	26 900	25 900	24 400	24 400
Andre statlige overføringer	400	229	229	229	229
Rentekompensasjon husbanken	2 200	2 000	2 000	2 000	2 000
Havbruksfond		1 000		1 000	
Konsesjonskraft salg	4 429	0	0	0	0
SUM FRIE INNTEKTER	442 243	449 329	449 197	448 697	447 697
Konsesjonsavgifter	2 068	2 068	2 068	2 068	2 068
Avsatt til kraftfondet	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068	-2 068
Motpost avskrivninger	19 537	19 537	19 537	19 537	19 537
Amortifisering av tidligere års premieavvik	-4 903	-6 353	-6 353	-6 353	-6 353
Sum spesielle poster/korrigeringer	14 634	13 184	13 184	13 184	13 184
Renteinntekter	3 700	3 440	3 675	3 860	3 960
Utbytte Rauma Energi	9 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Renteutgifter	-11 000	-13 500	-13 500	-14 400	-16 300
Netto renteutgifter/-inntekter	1 700	-5 060	-4 825	-5 540	-7 340
Renteutgifter formidlingslån	-600	-600	-600	-600	-600
Rente inntekter formidlingslån	600	600	600	600	600
Netto Formidlingslån	0	0	0	0	0
Avdragsutgifter	-20 470	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
NETTO RENTE- OG AVDRAGSUTGIFTER	-18 770	-25 060	-24 825	-25 540	-27 340
TIL FORDELING	438 107	437 453	437 556	436 341	433 541
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 949	-4 360	-4 400	-4 400	-4 400
ADM. INKL. KRAFTSALG	-11 570	-6 025	-6 240	-6 240	-6 240
KOMMUNIKASJON	-10 840	-12 570	-12 610	-12 610	-12 610
ORGANISASJON OG Fellesfunksjoner	-43 254	-10 605	-10 800	-10 800	-10 800
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 166	-5 542	-5 542	-5 542	-5 542
KULTUR	-10 758	-10 687	-10 450	-10 450	-10 450
AREAL	-6 847				
BARN OG UNGE	-22 697				
VÅGSTRANDA OPPVEKSTSENTER	-8 050				
MÅNDALEN OPPVEKSTSENTER	-17 380				
ÅNDALSNES OPPVEKSTSENTER	-26 461				
ÅUS/VO	-21 178				
ISFJORDEN OPPVEKSTSENTER	-21 940				
ÅFARNES OPPVEKSTSENTER	-22 932				
TILDELING OG KOORDINERING HO	-3 060				
KURATIV HELSE ENHET	-14 996				
INSTITUSJONSBASERT H.O.	-67 214				
HJEMMEBASERT H.O.	-78 063				
BARNEHAGE		-52 195	-52 355	-52 355	-52 355
SKOLE		-97 165	-96 075	-95 875	-95 875
HELSE OG OMSORG		-158 834	-155 234	-154 834	-155 434
HELSE OG VELFERD		-40 357	-41 807	-41 807	-41 387
UTBYGGING		-32 323	-33 102	-32 782	-31 362
NAV - KOMMUNAL	-8 247				
VANN, AVLØP,RENOVASJON, SLAM, FEIING	650				
TEKNISK ENHET	-21 882				
FORMÅLSBYGG	-5 753				
Sum fordelt til driftsrammer	-432 586	-430 663	-428 615	-427 695	-426 455
Inndekning av tidligere underskudd	-2 415	-5 000	-5 490		
Avsetning til disposisjonsfond	-3 106	-1 790	-3 451	-8 646	-7 086
Avsetning rentesikringsfond					
Avsetning til bundne fond (utgiftsført på enhet)	0	0			
Bruk av disposisjonsfond	0	0			
Overføring investeringsbudsjett	0				
Netto disposisjoner	-5 521	-6 790	-8 941	-8 646	-7 086
Balanse	0	0	0	0	0

Inntektene forventes stabile i perioden. Anslag for rammeoverføringer og skatt er lagt om lag midt mellom KS-modellen og Statsbudsjettets anslag.

Inntekter som kan fordeles til drift i tjenestene, viser strukturelt omleggingen fra et 20-talls driftsenheter til 6 tjenesteområder. Samlet viser rammene til disposisjon for drift en reduksjon fra 438 mill. i 2016 til 433 mill. i 2020 i faste kroner. Reelt blir redusjonen vesentlig større.

Renteutgiftene øker i perioden med vel 5 mill. kroner, mens kravet til minimumsavdrag ligger stabilt på rundt 20 mill. kroner. Den samlede utvikling i finansutgiftene vises i tabellen nedenfor:

	2016	2017	2018	2019	2020
Renteutgifter	-11 000	-13 500	-13 500	-14 400	-16 300
Avdragsutgifter	-20 470	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Brutto finanskostnader	-31 470	-33 500	-33 500	-34 400	-36 300
Renter og utbytte Rauma energi	10 200	6 200	6 200	6 200	6 200
Renteinntekter bank, VARFS, husbanken mm	2 500	2 240	2 475	2 660	2 760
Netto finanskostnader	-18 770	-25 060	-24 825	-25 540	-27 340

Sum netto finanskostnader ligger innenfor den økonomiske handlingsregelen som sier at maks 5 % av brutto driftsinntekter skal gå til finans.

Disposisjonene viser inndekning av 2015 underskuddet med 5 mill. kroner i 2017 og 5,5 mill. kr i 2018. Avsetningen til disposisjonsfond i perioden er samlet på 21 mill. kroner.

Fra 2019 vil årlig avsetning være om lag 1,5% som fortsatt er under anbefalingen på 1,75% av netto driftsinntekter.

5 Økonomiplan investeringer 2017-2020

- I 4-årsperioden foreslås investeringer for samlet 505 mill. kroner – 421 mill. kroner eks. mva.
- Av disse bruttoinvesteringene vil 422 mill. belaste kommunebudsjettet med driftskonsekvenser, 57 mill. sjølkostområdene og 25 mill. være finansielle investeringer
- Av nettoinvesteringene på 421 mill. kroner vil 48 % være lånefinansiert, 44 % være tilskudd og resten være egenfinansiert
- Kommunens brutto gjeld (ekskl. videreutlån) vil øke fra 609 mill. kroner ved inngangen til 2017 til 731 mill. kroner ved utgangen av 2020 dvs. en økning på 122 mill. kroner
- Kommunens netto finanskostnader vil øke fra 18 mill. i 2016 til 27 mill. i 2020
- Den desidert største enkeltinvesteringen er Helsehuset på 381 mill. kroner hvorav 253 mill. faller innenfor denne perioden

5.1 Hovedtall

Hovedtabellen for investeringene med tilhørende finansieringsplan vises nedenfor:

Investeringsbudsjett	Budsjett	Øk.plan	Øk.plan	Øk.plan	Perioden samla
	2017	2018	2019	2020	2017-2020
Investering kommune	273 365	66 317	41 575	41 575	422 832
Investering SVARF	18 500	17 300	12 500	9 000	57 300
Finansinvesteringer	6 300	6 300	6 300	6 300	25 200
Brutto finansieringsbehov	298 165	89 917	60 375	56 875	505 332
Refusjon mva	-54 083	-12 543	-8 225	-8 225	-83 076
Netto finansieringsbehov	244 082	77 374	52 150	48 650	422 255
Bruk av lån	-231 662	109 212	-41 800	-38 300	-202 550
Tilskudd til investeringer	-5 070	-180 736	-500	-500	-186 806
Salg av anleggsmidler	-3 000	-33 250	-1 250	-1 250	-38 750
Bruk av kapitalfond	-6 350	-5 600	-9 600	-9 600	-31 150
Avsetning kapitalfond	2 000	33 000	1 000	1 000	37 000
Sum finansiering	-244 082	-77 374	-52 150	-48 650	-422 255

5.2 Gjeldsutvikling

De foreslåtte og i stor grad allerede vedtatte investeringene er viktige for utvikling av Raumasamfunnet og for tilrettelegging for en effektiv tjenestestruktur med moderne formålsbygg. Mens kommunes brutto gjeld i 2016 har gjort et sprang fra 490 mill. kroner til 609 mill. kroner, vil gjelda i perioden fram til 2020 øke videre med 122 mill. kroner til 731 mill. kroner med foreslått investeringsprogram.

Netto gjeld ved utgangen av 2020 på 671 mill. kroner vil anslagsvis være like kommunens brutto inntekter det samme året.

Gjeldsutvikling	2017	2018	2019	2020
Brutto gjeld 01.01	609 053	820 715	691 503	713 303
Ny gjeld i perioden	231 662	-109 212	41 800	38 300
Årlige avdrag	20 000	20 000	20 000	20 000
Årlig gjeldsøkning	211 662	-129 212	21 800	18 300
Ny gjeld pr. 31.12	820 715	691 503	713 303	731 603
Lån til Rauma Energi	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
Netto gjeld pr. 31.12	760 715	631 503	653 303	671 603

5.3 Investeringsprogram 2017-2020

På neste side presenteres foreslåtte investeringstiltak for 2017-2020. Det største tiltakene/prosjektene (over 10 mill.) er:

Tiltak	Mill. kroner
Helsehus	253
Rammebudsjett vann	40
Oppgradering Måndalen skole	30
Strandgata	16
Oppgradering formålsbygg	16
Sentrum fase 3	13
Næringsområde Nesstranda	11
Boligområde Isfjorden	11
Stokkekaia	10

**ØKONOMIPLAN 2017 -2020 :
INVESTERINGER M/FINANSIERING - Tall i**

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	.2017		.2018		.2019		.2020		Sum perioden
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
1210	Felles IKT-investeringer	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
	Lån		-1 600		-1 600		-1 600		-1 600	
	mva komp		-400		-400		-400		-400	
1210	ROR IKT Andel	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
	Lån		-2 000		-1 600		-1 600		-1 600	
	mva komp				-400		-400		-400	
1710	Kirker -og kirkegårder	450		450		450		450		1 800
	Lån		-450		-450		-450		-450	
	Egen mva komp									
2301	Klatrejungel Åndalsnes barneskole	813								813
	Spillemidler		-300							
	Private tilskudd		-100							
	Kapitalfond		-250							
	mva komp		-163							
3400	Velferdsteknologi	2 000		1 000		500		500		4 000
	Lån		-1 600		-800		-400		-400	
	mva komp		-400		-200		-100		-100	
3400	Felles helse og omsorg	500		500		500		500		2 000
	Lån		-400		-400		-400		-400	
	mva komp		-100		-100		-100		-100	
6030	Kart og oppmåling	125		1 375		125		125		1 750
	Kapitalfond		-100		-1 100		-100		-100	
	mva komp		-25		-275		-25		-25	
6560	Strandgata	4 750		11 500						16 250
	Lån		-		-9 200		-			
	Bruk av fond		-3 800							
	mva komp		-950		-2 300		-			
6430	Salg Skottemarka Åndalsnes utsatt		-2 000							
	Avsetning til kapitalfond		2 000							
6430	Boligområde Isfjorden			1 000		5 000		5 000		11 000
	Lån				-800		-4 000		-4 000	
	mva komp				-200		-1 000		-1 000	
6430	Boligområde Åfarnes	7 000								7 000
	Lån		-4 600		-		-			
	mva komp		-1 400		-		-			
	Tomtesalg		-1 000		-1 000		-1 000		-1 000	
	Avsetning kapitalfond				1 000		1 000		1 000	
6560	Næringsområde Nesstranda			1 000		5 000		5 000		11 000
	Lån				-550		-3 750		-3 750	
	Salg næringsstomter				-250		-250		-250	
	mva komp				-200		-1 000		-1 000	
6920	Felles maskindrift Teknisk enhet	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
	Lån		-1 600		-1 600		-1 600		-1 600	
	mva komp		-400		-400		-400		-400	
7310	Hovedplan/oppgradering veg	933		2 000		2 000		2 000		6 933
	Lån		-80		-1 600		-1 600		-1 600	
	Ekstra statstilskudd		-666							
	mva komp		-187		-400		-400		-400	

Ansv. omr.	Investeringsformål m/finansiering	.2017		.2018		.2019		.2020		Sum perioden
		Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
7310	Utskifting armatur gatelys	1 000		1 000		1 000		1 000		4 000
	Lån		-800		-800		-800		-800	
	mva komp		-200		-200		-200		-200	
7310	Gang- sykkelveg	1 000		2 000		2 000		2 000		7 000
	Lån		-300		-1 100		-1 100		-1 100	
	Tilskudd		-500		-500		-500		-500	
	mva komp		-200		-400		-400		-400	
6560	Bydel Stokkekaia	10 493								10 493
	Lån		-4 891							
	Tilskudd		-3 504							
	mva komp		-2 099							
7310	Sentrumstiltak	2 000		11 625						13 625
	Lån		-1 600		-7 000					
	mva komp		-400		-2 325					
	Bruk av fond									
	Tilskudd				-2 300					
6950	Omsorgsenter - forprosjekter	500								500
	Salg Åndalsnes og Voll				-32 000					
	Kapitalfond		-400							
	mva komp		-100							
	Avsetning til kapitalfond				32 000					
6950	Helsehus	231 301		22 367						253 668
	Lån		-185 041		159 412					
	Bruk av kapitalfond									
	mva komp		-46 260		-3 843					
	Tilskudd				-177 936					
6950	Oppgradering Formålsbygg	4 000		4 000		4 000		4 000		16 000
	Lån		-3 200							
	Kapitalfond				-3 200		-3 200		-3 200	
	mva komp		-800		-800		-800		-800	
6950	Oppgradering Leiktun barnehage	500								500
	Bruk av kapitalfond		-500							
6950	Oppgradering skole Måndalen			500		15 000		15 000		30 500
	lån						-7 000		-7 000	
	Bruk kaptialfond				-400		-5 000		-5 000	
	mva komp				-100		-3 000		-3 000	
SUM	Investeringer kommune	273 365	-273 365	66 317	-66 317	41 575	-41 575	41 575	-41 575	422 832
6210	Rammebudsjett vann	12 500		12 700		9 000		6 000		40 200
	Lån		-12 500		-12 700		-9 000		-6 000	
6320	Feiing	1 000								1 000
	Lån		-1 000							
6220	Rammebudsjett avløp	4 500		3 500		3 000		3 000		14 000
	Lån		-4 500		-3 500		-3 000		-3 000	
	Rammebudsjett renovasjon	500		1 100		500				2 100
	Lån		-500		-1 100		-500			
SUM	Investeringer SVARF	18 500	-18 500	17 300	-17 300	12 500	-12 500	9 000	-9 000	57 300
SUM	Totalt Realinvesteringer	291 865	-291 865	83 617	-83 617	54 075	-54 075	50 575	-50 575	480 132
8750	Videreutlån formidlingslån	5 000		5 000		5 000		5 000		20 000
	Lån		-5 000		-5 000		-5 000		-5 000	
8760	Egenkapital KLP	1 300		1 300		1 300		1 300		5 200
	Bruk av fond		-1 300		-1 300		-1 300		-1 300	
SUM	Finansinvesteringer	6 300	-6 300	6 300	-6 300	6 300	-6 300	6 300	-6 300	25 200
SUM	Investeringsbudsjett	298 165	-298 165	89 917	-89 917	60 375	-60 375	56 875	-56 875	505 332

5.4 Kommentarer til investeringstiltakene

IKT-investeringer

IKT-investeringene i perioden utgjør samlet 16 mill. kroner fordelt omtrent likt på lokal fornyelse av periferiutstyr og fellesinvesteringer via ROR-IKT. 0,5 mill. kroner av årlige felles IKT-investeringer avsettes til styrket bruk av IKT innen skole og barnehager.

Kirkelig Fellesråd, tilskudd til investeringer

Kirker og kirkegårder opprettholder dagens investeringsnivå i hele perioden.

Klatrejungel Åndalsnes barneskole

Tiltak for bedre fysisk utemiljø ved skolen initiert av skolen i samarbeid med foreldre. Slike tiltak bør støttes.

Velferdsteknologi

I forbindelse med Helsehuset må det investeres i velferdsteknologi som letter hverdagen for ansatte og gir økt trygghet for brukerne. Rauma er med i velferdsteknologinettverket ALV i Møre og Romsdal som utvikler kompetanse og gjennomfører anskaffelsesprosesser for denne type teknologi. Rauma ønsker å basere sin bruk av velferdsteknologi på en felles plattform for både helsehuset, omsorgsboligene og brukernes private hjem. Beløpets størrelse er bare et foreløpig anslag og vil kunne måtte justeres når anbudsprosessen er kjørt.

Felles helse og omsorg

Dette er en ny post som framover er ment å dekke mindre løpende investeringer og oppgraderinger av utstyr i helse og omsorg

Kart- og oppmåling

Årlig avsettes 125.000 til løpende fornyelse av utstyr. Den større investeringen i 2018 er knyttet til ny fotografering i hele Rauma.

Strandgata

Bak investeringen i 2017 ligger inngått avtale om overtakelse av lagerbygg til Monter i forbindelse med flytting av Monter til dagens Partnerplast-fabrikk og gjennomføring av reguleringsplan sentrum. Investeringen i 2018 er oppgradering av Strandgata med nye rørframføringer og toppdekke i etterkant av at byggearbeidene i området er fullført.

Salg Skottemarka

Det er tidligere gjort vedtak om at boligområdet Skottemarka skal selges til en privat utbygger. Det er ikke mulig å få gjennomført salget før støyrestriksjonene fra Setnesmoen er endret/justert – noe det arbeides med i departementet.

Boligområde Isfjorden

Hvis kommunedelplanen for Isfjorden kommer på plass i nærmeste framtid, er det naturlig at kommunen involverer seg i detaljplanlegging og eventuelt utbygging av et større nytt boligområde i bygda. Tidspunkt og beløp er bare anslag.

Boligområde Åfarnes

Boligområde Åfarnes II er under utbygging og ferdigstilles vinteren 2017 for bebyggelse fra våren 2017.

Næringsområde Nesstranda

Sommeren 2016 er det tatt ut store fjellmasser i Nesstranda samtidig som en reguleringsplan for området er under utvikling. Området kan bli et svært attraktiv næringsområde for ulike mindre bedrifter. Det foreslås prosjektering i 2018 og utbygging i 2019/20. Beløp er bare anslag.

Felles maskindrift

Løpende fornyelse av maskinpark og utstyr innenfor kommunalteknikk.

Hovedplan veg

Til gjennomføring av hovedplan veg var det i foreløpig budsjett bare avsatt 100.000 kr. i 2017 ut fra behovet om å holde lånebehovet nede så lenge Rauma er på ROBEK. Imidlertid fikk Rauma del i Regjeringens sysselsettingspakke for Sør- og Vestlandet. Tilskuddet på 666 000 foreslås derfor brukt til prioriterte oppgraderingstiltak på kommunale vegger for å redusere driftskostnader.

Utskifting gatelys

Kommunen er inne i et program for å bytte ut eksisterende gasslamper med LED-lys i henhold til miljøkrav.

Gang-/sykkelveg

Utbygging av gang-/sykkelveger skal sees i sammenheng med vedtatte planer og spesielt tiltak som kan redusere behovet for betalt skoleskyss. Jfr. tiltak i driftsbudsjettet for skolen. Et prioritert tiltak en forbedret gang-/sykkelveg over jernbanebrua ved Rv 64 i Åndalsnes.

Bydel Stokkekaia

Tiltaket gjelder gjenstående arbeider på Stokkekaia rundt helsehuset som er avtalt og skal utføres neste sommer. Omfatter spesielt park og Isfjordspromenade.

Sentrumstiltak

Foreslått bevilgning i 2017 gjelder fullføring av avtalt oppgradering sentrum 2. Bevilgning i 2018 gjelder sentrum 3 – i hovedsak Havnegata hvor det også ligger forpliktelser knyttet til utbyggingsavtale med Brygga.

Omsorgssenter

I tråd med konseptrapporten for Helsehuset, skal institusjonene Voll og Åndalsnes omgjøres til bofellesskap med heldøgns bemanning så snart Helsehuset er tatt i bruk. Samtidig skal disse byggene overføres til Rauma Boliger AS som skal forestå ombygging og videre forvaltning. Krav til ombyggingen må utformes av kommunen som oppdragsgiver og leietaker og bør være ferdig tidlig i 2017. Det er anslagsvis inntektsført 32 mill. i gevinst ved avhendelse av bygningene til Rauma boliger AS.

Helsehuset

Helsehuset har ei ny investeringsramme på 381 mill. kroner etter at kjøkken er lagt inn hvorav 230 mill. kommer i 2017 og 2018. Husbankens tilskudd på 158 mill. utbetales først ved innflytting og må finansieres i byggeperioden. Alle finanskostnader belastes prosjektet i byggeperioden.

Oppgradering formålsbygg

I tråd med siste års praksis er det avsatt 4 mill. årlig til oppgradering og større vedlikehold av kommunale formålsbygg. Mye av innsatsen vil gå med til å imøtekomme pålegg fra branntilsyn og Arbeidstilsynet.

Oppgradering Leiktun barnehage

I 2017 åpner Læringsverkstedet ny barnehage på tomte ved siden av skolen i Isfjorden. Det er et kjent oppgraderingsbehov ved den kommunale Leiktun barnehage. Tiltaket foreslås likevel skyvet til etter 2020, likevel slik at forprosjektering kan gjennomføres i forkant.

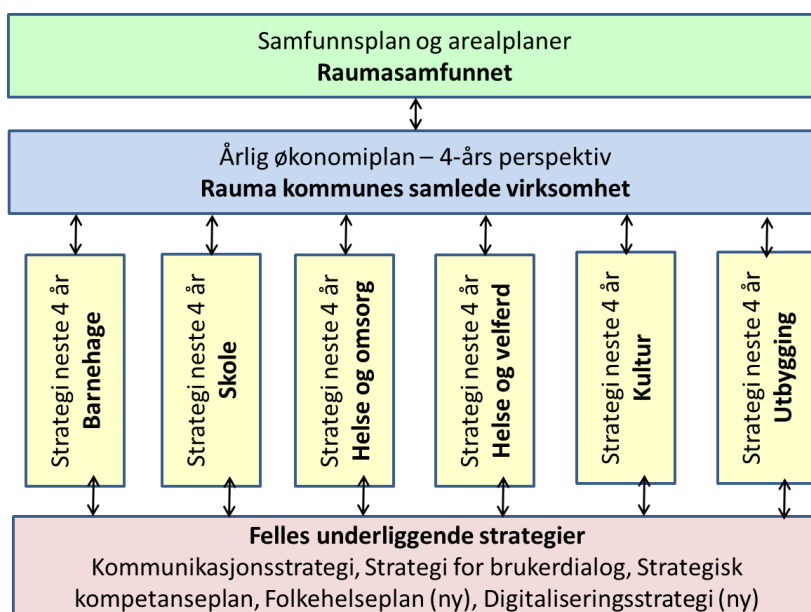
Oppgradering Måndalen skole

I foreslått framtidig skolestruktur vil Måndalen skole være den kommunale barneskolen på Sørsida. Oppgraderingen foreslås planlagt i 2018 og gjennomført i 2019/2020. Beløp er anslag, men har en referanse til gjennomført mulighetsstudie. Ny sak om dette skal fremlegges kommunestyret før behandling av budsjett og økonomiplan.

6 Mål og budsjetterammer for tjenesteområdene

6.1 Utgangspunkt og premisser

2017 er det første hele året hvor kommunens virksomhet er inndelt i 6 tjenesteområder. Selv om de nye lederne bare har jobbet 1-3 måneder før budsjettet framlegges, har det vært gjort et imponerende arbeid med å definere status, utfordringer og mål og strategier for de nye tjenesteområdene. Disse foreløpige strategidokumentene gjengis summarisk nedenfor, samt vedlegges budsjettforslaget. I henhold til forslag til ny planstrategi, er disse 4-årige strategidokumentene for tjenesteområdene sentrale styringsdokumenter i kommunens samlede styringssystem og vil rulleres og utvikles årlig:



Premisser for styring av tjenesteområdene

- Prinsippene om nettorammer og mål/resultatstyring videreføres
- Tjenesteområdenes mål utformes i struktur i tråd med verdikjeden og følger opp de 11 overordna målene for kommunen så langt det er relevant
- Vedtatte økonomiske omstillingstiltak i tjenesteområdene går fram av tabellen i kap. 4.1 Økonomisk omstillingsplan. De gjentas likevel under det enkelte tjenesteområde
- For øvrig bør tjenesteområdene initiere egne omstillingstiltak for å forbedre kostnadseffektivitet, egen organisasjon samt kvalitet og brukeropplevelse
- Alle tjenesteområder skal formulere hva sitt samfunnsoppdrag er i form en overordna målsetting
- Alle tjenesteområder skal enkelt formulere hva kommunens verdier Samarbeidsvillig, Ekte og Raus (SER) betyr i deres virksomhet
- Kommunens driftsbudsjett vedtas med 8 driftsrammer – slik:
 - a. Politisk styring og kontrollorganer
 - b. Sentraladministrasjonen
 - c. Raumabarnehagen
 - d. Raumaskolen
 - e. Rauma helse og omsorg
 - f. Rauma velferd
 - g. Rauma kultur
 - h. Rauma utbygging

7 Politisk styring og kontrollorganer

7.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 100 Politisk styring
- 110 Kontroll og revisjon

7.2 Ledelse og organisering

Leder for området er ordfører Lars Olav Hustad.

Arbeidet støttes med sekretærbistand fra sentraladministrasjonen og tjenestekjøp av revisjonstjenester og kontrollutvalgets sekretariatstjenester.

7.3 Utfordringsbilde

Det er ikke definert et bestemt utfordringsbilde for området.

7.4 Mål

Det er ikke satt bestemte mål for området

7.5 Viktige tiltak og endringer

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Færre utvalg og redusert møtehyppighet	-300	-300	-300	-300	
1% nedtrekk i rammen i 2017	-40				
SUM	-340	-300	-300	-300	

I forbindelse med behandling av nytt delegasjonsreglement og tilsvarende reglement for politiske utvalg, har kommunestyret vedtatt to endringer som får økonomiske konsekvenser:

- Å slå sammen eldrerådet og rådet for funksjonshemmede til et Fellesråd
- Å la administrasjonsutvalgets oppgaver inngå i arbeidsmiljøutvalgets oppgaver

Begge deler er gjort for å unngå at samme saker må behandles i flere parallelle organer. Formannskapet har avvist å behandle en sak om reduksjon i møtegodtgjørelsene for innværende periode. Konsekvensen blir at møtehyppigheten må reduseres.

Den kommunale revisjonsordningen er omlagt i løpet av 2016 slik at Rauma nå er medlem i og får tjenester fra det nye selskapet Møre og Romsdal Revisjon IKS fra 1.10.2015.

Kommunestyret vedtar i høst Plan for forvaltningsrevisjon og Plan for selskapskontroll etter innspill fra Kontrollutvalget.

7.6 Budsjettramme drift 2017-2020

POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	2017	2018	2019	2020
Ramme	-4 360	-4 400	-4 400	-4 400

8 Sentraladministrasjonen

8.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 120 Administrasjon
- 130 Administrasjonslokaler
- 170 Årets premieavvik og 171 Amortisering av tidligere års premieavvik
- 172 Pensjon og 173 Premiefond
- 180 Diverse fellesutgifter
- 190 Interne serviceenheter
- 321 Konesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg

8.2 Ledelse og organisering

Sentraladministrasjon ledes av rådmann Oddbjørn Vassli. Området er delt i tre funksjonsområder med hver sin leder:

- Organisasjon – ass. rådmann Perry Ulvestad
- Økonomi – økonomisjef Mette Rye
- Service og kommunikasjon – kommunikasjonssjef Arnt Olav Herjehagen

Området har ca. 22 faste årsverk.

8.3 Utfordringsbilde

- Kompleks organisasjon med 70 talls ulike tjenester som skal samordnes og leveres med god kvalitet, samtidig som tjenestene skal moderniseres og effektiviseres
- Normert ressursbruk er 2,1 mill. lavere (Telemarksforskning) enn tilsvarende kommuner noe som gir høyt arbeidspress og tøffe prioriteringer
- Krevende å utvikle effektive interkommunale samarbeid på stab/støttetjenester (eksempelvis IKT og innkjøp)
- Stort behov for å initiere, støtte og drive omstillingsprosesser knyttet til effektivisering, digitalisering og brukerorientering

8.4 Mål

Området har det overordna ansvar for at de 11 hovedmålene for kommunens virksomhet som er listet opp i kap. 3.3 til 3.7 nås.

8.5 Viktige tiltak og endringer

Sentraladministrasjonen	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Næringsutvikling - ny ordning sammen med kraftfondet	1000	1000	1000	1000	
Reduksjon årsverk	-800	-800	-800	-800	-1
1% nedtrekk i rammen i 2017	-450				
SUM	-250	200	200	200	-1

I forbindelse med behandling av kommunens videre samarbeidet med næringslivet om utvikling av Raumasamfunnet, ønsker kommunestyret å reforhandle nåværende avtale med Nordveggen AS og etablere en nye ordning med to hovedelementer:

- Kjøpe eksterne 1. linjes næringsutviklingstjenester for inntil 1 mill.
- La Kraftfondet disponere årlige konsesjonsavgifter på om lag 2 mill. for å støtte gode utviklingsprosjekter i henhold til nye retningslinjer for blir forelagt kommunestyret for godkjenning denne høsten

Ressursbruk tilsvarende en stilling foreslås inndratt permanent fra og med 1.1.2017

8.6 Budsjettramme drift 2017-2020

SENTRALADMINISTRASJONEN	2017	2018	2019	2020
Ramme	-29 200	-29 650	-29 650	-29 650

8.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål	.2017		.2018		.2019		2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Felles IKT-investeringer	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån		-1 600		-1 600		-1 600		-1 600	
mva komp		-400		-400		-400		-400	
ROR IKT Andel	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån		-1 600		-1 600		-1 600		-1 600	
mva komp		-400		-400		-400		-400	

Felles IKT-investeringer er stort sett lokalt brukerstyr (PCer, nettbrett, skrivere) som ikke inngår i felleskostnadene over ROR-IKT. 500.000 kroner reserveres hvert år til styrking av bruken av IKT i skole og barnehage i samsvar med felles plan for Bruk av IKT innenfor oppvekstområdet som er under ferdigstilling i samarbeid med øvrige Romsdalskommuner som er med i ROR IKT.

9 Barnehagene

9.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 201 Førskole
- 211 Styrket tilbud til førskolebarn
- 221 Førskolelokaler og skyss

9.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde barnehage ledes av barnehagesjef Hilde Elin Kavli Ree. Organisasjonen består for øvrig av en styrer for hver av de 6 kommunale barnehagene. I tillegg samarbeider området tett med de private barnehagene. Området har ca. 53 faste årsverk.

9.3 Utfordringsbilde

- Barnehagefeltet mangler en helhetlig strategi, dette vil bli prioritert i 2017
- Raumabarnehagene er rimelig i drift (1,6 mill. billigere enn sammenlignbare kommuner i følge Telemarksforskning)
- Raumabarnehagen har samtidig en svært dårlig plassering på Kommunebarometeret (398 plass), noe som det raskt må gjøres noe med
- I følge prognosene står Rauma overfor en betydelig reduksjon i antall barnehagebarn de nærmeste åra.
- Fortsette tidlig innsats med økt forebygging av bla. psykisk helse hos barn
- Utnytte at barnehagene har felles ledelse og budsjett – og dele kompetanse og løsninger på tvers innenfor området
- Styrket brukerorientering på systemnivå
- Sikre tilstrekkelig faglig bemanning innenfor området

9.4 Mål

Overordna mål er at Raumabarnehagen skal være et pedagogisk tilbud for alle barn i Rauma som bidrar til barns utvikling og motiverer for læring.

9.5 Viktige tiltak og endringer

BARNEHAGE	2017	2018	2019	2020	Årsverk
<i>Barnehagestruktur nordside</i>					
<i>Felles styrer nordside</i>		-100	-100	-100	
Barnehagestruktur sørside	-100	-100	-100	-100	
Reduksjon styrket tilbud barnehage	-300	-600	-600	-600	-1
1% nedtrekk i rammen i 2017	-560				
SUM	-960	-800	-800	-800	-1

Rauma har de siste åra hatt en negativ utvikling i nyfødte med en reduksjon på 20 %. Tallene som vises i tabellen er faktiske fødselstall og ikke SSB. Områdets tall ligger betydelig lavere enn SSBs:

Fødselstall	2015	2014	2013	2012	2011	2010	Gj.snitt
Åndalsnes	22	31	31	30	33	27	29
Isfjorden	19	24	24	27	34	33	27
Åfarnes	8	4	12	16	10	10	10
Måndalen	9	6	13	12	5	6	9
Innfjorden	6	4	7	5	5	12	7
Vågstranda	4	2	3	5	8	2	4
SUM	68	71	90	95	95	90	85
Prognose MMMM (SSB)	81						

Den sterke reduksjon i antall barnehagebarn medfører at en bør vurdere å gjennomføre strukturelle tiltak innenfor de kommunale barnehagene. Dette foreslås løst slik:

- De kommunale barnehagene på Sørsida – (Måndalen og Vågstranda) – og på Nordsida (Eidsbygda-Åfarnes) organiseres som én barnehage organisatorisk med felles styrer i hht 2017 og 2018.

For et par år siden økte en ressursene til styrket tilbud for barn med særlige behov i barnehagene gjennom et kommunalt spes-ped-team. Styrkingsressursen foreslås nå nedjustert bla. på grunn av redusert barnetall og en strategi om å styrke barnehagenes egenkompetanse og ressurser for å løse noen av disse behovene.

Grunnbemannning på barnehageer i budsjettet satt til 6,5 barn pr voksen mot et landssnitt på 6,2 barn pr voksen. Det tas sikte på å redusere bemanningen mindre enn reduksjonen i barnetallet tilsier framover slik at Rauma oppnår normal bemanning. For øvrig har Regjeringen varslet nasjonale bemanningsnormer for barnehagene. Rammeområdet inkluderer overføring til de private barnehagene.

9.6 Budsjettramme drift 2017-2020

BARNEHAGENE	2017	2018	2019	2020
Ramme	-52 195	-52 355	-52 355	-52 355

9.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål m/finansiering	.2017		.2018		.2019		.2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Oppgradering Leiktun barnehage	500								500
Bruk av kapitalfond		-500							

Fra 1.8.2017 vil nye private Rabben barnehage skal står ferdig i Isfjorden i tråd med samarbeidsavtale inngått mellom Rauma kommune og Læringsverkstedet. De økonomiske konsekvensene av dette er innarbeidet i driftsrammene. Mot slutten av perioden er det avsatt midler for å planlegge oppgradering av kommunens egen Leiktun barnehage i Isfjorden. Utviklingen vil avgjøre hvor aktuelt dette blir jfr. også at sjukeheimen trenger etterbruk.

Barnehagen vil i perioden ha mulighet for å ta ut en andel av de investeringsmidler som er avsatt innenfor Felles IKT-investeringer til IKT-plan oppvekst.

9.8 Annet

Barnehageområdet er nytt under felles ledelse hvor barnehagesjef tiltrådte først i høst. Barnehageområdet vil derfor i løpet av 2017 utarbeide en mer grundig og bred plan for status og utvikling av barnehageområdet. Dette arbeidet vil også svare ut kommunestyrets bestilling i KS-sak 70/2016 hvor det etterlyses en statusrapport for barnehagene a la grunnskolenes tilstandsrapport.

Det vises for øvrig til vedlagte førsteversjon av Strategi for tjenesteområdet Barnehage 2017-2020.

10 Grunnskolen

10.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 202 Grunnskoleopplæring
- 213 Voksenopplæring
- 215 Skolefritidsordning
- 222 Skolelokaler
- 223 Skoleskyss

10.2 Ledelse og organisering

Tjenesteområde barnehage ledes av skolesjef Kåre Straume. I tjenesteområdet inngår kommunens 6 grunnskoler som ledes av hver sin rektor. Området har ca. 126 faste årsverk.

10.3 Utfordringsbilde

- Etablere en kommunal standard som kjennetegner Raumaskolen
- Fortsette arbeidet med å oppnå mer likeverdige læringsresultater på tvers av skoler, fag og klassetrinn i Raumaskolen
- Styrke bruker- og elevmedvirkning
- Videreutvikle SFO-tilbudet både organisatorisk og innholdsmessig
- Bygge fagmiljøer og gjennomføre kompetanseutvikling på tvers av enkeltskoler
- Ytterligere nedtrekk av ressursrammene krever strukturelle endringer - ikke bare nedtrekk på de enkelte eksisterende skoler

10.4 Mål

Raumaskolen skal bidra til å utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gjør elevene rustet til å mestre voksenlivet i både arbeid og fellesskapet.

10.5 Viktige tiltak og endringer

Nye tiltak (1000 NOK)	2017	2018	2019	2020	Årsverk
SKOLE					
1% nedtrekk i rammen i 2017	-1060				
<i>Prøveprosjekt Måndalen</i>	200	200			
Vågstranda skole - sammenslåing Måndalen fra 1.8.2017 og nedlegging	-1500	-3 400	-3 400	-3 400	-3
<i>Overføring av ungdomsskolen på Sørsida til Åndalsnes fra 1.8.2017</i>					
Arbeidsmatriell og læremidler	-490	-490	-490	-490	
Reduserte skysskostnader	-250	-500	-500	-500	
<i>Overføring av ungdomsskolen på Norsida til Åndalsnes fra 1.8.2017</i>					
SUM	-3 100	-4 190	-4 390	-4 390	-3

Skoleområdet har et betydelig foreslått nedtrekk i ressursrammene i perioden. Reduksjonen er ikke mulig eller forsvarlig uten strukturelle endringer. Det er to hovedbegrunnelser for tiltakene som foreslås:

- Skolen i Rauma er fortsatt forfordelt med ressurser i forhold til behovene innenfor andre tjenesteområder – spesielt helse og omsorg
- Utviklingen i barnetallet framover på enkeltskoler

Samla barnetall i skolen ser ut til å bli stabilt framover, men vesentlig lavere enn hva SSBs prognose viser og Telemarksforskning legger til grunn. Det er stabilt både for barnetrinnet og ungdomstrinnet. Prognosene nedenfor er utarbeidet av tjenesteområdet sjøl:

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20
Barnetrinnet	599	599	607	606
Ungdomstrinnet	274	288	283	275
Beregna totalt	873	887	890	881
Prognose SSB	913	934	929	937

Men selv om samla barnetall er ganske stabilt, er det store forskjeller mellom de enkelte skolene:

	2016-17	2017-18	2018-19	2019-20	2020-21	2021-22	Endring %
Åndalsnes barneskole	211	209	203	199	206	204	-3 %
Isfjorden skole	168	174	183	180	183	181	8 %
Åfarnes skole	90	87	90	89	83	77	-14 %
Måndalen skole	52	48	54	60	55	56	8 %
Innfjorden skole	38	39	37	40	41	42	11 %
Vågstranda skole	40	42	40	38	35	32	-20 %
SUM BARNETRINN	599	599	607	606	603	592	-1 %
Åndalsnes ungdomsskole	170	185	175	179	161	160	-6 %
Måndalen ungdomsskole	51	50	55	55	55	55	8 %
Åfarnes ungdomsskole	53	53	53	41	40	37	-30 %
SUM UNGDOMSTRINN	274	288	283	275	256	252	-8 %

Den skolen som har den mest positive utviklinga er Måndalen barne- og ungdomsskole med god vekst både på barne- og ungdomstrinnet. Den skolen som samla har det sterkeste både absolutte og relative nedgangen er Åfarnes barne- og ungdomsskole. For barneskolene isolert sett er utviklinga dårligst for Vågstranda. Tabellen illustrerer på en god måte at dersom en skal gjøre nedtrekk i ressursbruken i Raumaskolen bør det skje gjennom strukturelle tiltak og ikke «ostehøvel» på fagmiljøer som allerede er små, og som for mange skoler ytterligere vil svekkes framover.

Reduksjon i skysskostnader har tidligere ligget i økonomiplanen uten at en har klart å gjennomføre reduksjonene. En har særlig vært på jakt etter den utstrakte praksis for innvilgelse av skyss utover de kilometersgrenser som er satt av myndighetene. Rådmannens forslag er nå at skolesjefen trekker inn fullmaktene fra hver enkelt rektor til å gi slike dispensasjoner for å få til en strammere og mer lik praksis. Samtidig må det arbeides videre med etableringen av sikrere skoleveger som reduserer behovet for skoleskyss.

10.6 Budsjetterammer drift 2017-2020

GRUNNSKOLEN	2017	2018	2019	2020
Ramme	-97 165	-96 075	-95 875	-95 875

10.7 Investeringer i perioden

Investeringsformål m/finansiering	.2017		.2018		.2019		.2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Klatrejungel Åndalsnes barneskole	813								813
Spillemidler		-300							
Private tilskudd		-100							
Kapitalfond		-250							
mva komp		-163							
Oppgradering skole Måndalen			500		15 000		15 000		30 500
lån						-7 000		-7 000	
Bruk kapitalfond				-400		-5 000		-5 000	
mva komp				-100		-3 000		-3 000	

Det er en viktig premis at de strukturelle endringer som foreslås for skolesektoren kan gjennomføres uten at store investeringer i ny eller utvidede skolebygg må gjennomføres. Kapasiteten ved ungdomsskolen på Åndalsnes og ved Måndalen skole er god.

En har likevel i investeringsplanen innarbeidet en oppgradering av Måndalen skole med siktemål ferdigstilling til skoleåret 2020/21. Muligens bør en i denne sammenheng også se på barnehagestruktur og -bygg på Sørsida, og gjøre en vurdering av om en ny felles barnehage bør etableres ved skoleområdet.

I samarbeid mellom skolens ledelse og foreldrene er det lagt planer for å oppruste uteområdet ved Åndalsnes barneskole. Slike fellesløft bør støttes og er tatt inn.

Skolen vil ha mulighet for å ta ut en andel av de investeringsmidler som er avsatt innenfor Felles IKT-investeringer til IKT-plan oppvekst.

10.8 Annet

I forbindelse med behandlingen av Tilstandsrapporten for grunnskolen i maimøtet, fattet kommunestyret følgende vedtak:

Kommunestyret registrerer at grunnskolen på lavere trinn oppnår resultater for læringsmiljø og læringsutbytte som er svakere enn hva som er akseptabelt. Kommunestyret forventer at skoleledelsen på alle nivåer tar tak i disse utfordringene og oppnår forbedringer i samarbeid med ansatte, foreldre og elevene selv.

Formannskapet anmoder rådmannen innen årets slutt å framlegge en statusrapport som beskriver utfordringsbildet på de enkelte oppvekstenheter og hvilke tiltak som tenkes iverksatt, om nødvendig med ekstern bistand.

Rådmannen er enig i kommunestyrets bekymring, men opplever at skolesjefen, rektorene og ansatte i skolen nå tar tak i denne utfordringen. I stedet for å bruke tid på rapportering og planverk, har rådmannen kommet til at det er mer hensiktsmessig å la skolens ledelse og ansatte få arbeide med problemstillingene slik at forbedringer i resultatene kan framlegges i neste års tilstandsrapport.

Det vises for øvrig til vedlagte førsteversjon av Strategi for tjenesteområdet Skole 2017-2020.

11 Helse og omsorg

11.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 234 Aktivisering av eldre og funksjonshemmede
- 252 Helse og omsorgstjenester i institusjon
- 254 Helse og omsorgstjenester for hjemmeboende
- 261 Institusjonslokaler
- 241 Deler av funksjonen Diagnose, behandling og re-/habilitering

Tjenesteområdet vil fra 1.1.2017 ledes av helse og omsorgssjef Greta Hanset. Under helse og omsorgssjefen vil det bli etablert et antall avdelinger med hver sin avdelingsleder. Området har ca. 224 faste årsverk.

11.2 Utfordringsbilde

- Gjennomføre den tilpasning som er vedtatt gjennom omsorgstrappa med reduksjon av institusjonsdrift, etablering av nye heldøgns bemanna bofellesskap og styrking av hjemmebaserte tjenester samt forebygging og hverdagsrehabilitering-/mestring
- Bruke Helsehuset som «brekkstang» for å fornye, modernisere og effektivisere tjenestene
- Ta i bruk velferdsteknologi
- Styrket brukerorientering og kvalitetssikring av tjenestene
- Mobilisering av kompetanse og ansatte

11.3 Mål

Vi skal gjennomføre en omstilling og utvikling av helse- og omsorgstjenestene som sikrer helhetlige og forutsigbare tjenester for brukerne.

11.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG OMSORG	2017	2018	2019	2020	Årsverk
<i>1% nedtrekk i rammen i 2017</i>					
Etablering av heldøgns bo- avlastningstilbud for barn og unge på tidligere Åndalsnes sjukeheim		1250	3650	3650	5
Overføre boliger med heldøgns omsorg fra enkeltstående boliger til tidligere Åndalsnes sjukeheim		-1000	-2000	-2000	-2,7
Samle heldøgns avlastningstilbud i Åndalsnes sjukeheim	-250	-500	-500	-500	-0,7
Styrking grunnbemanning institusjon - demente	600	600	600	600	1,0
<i>Styrking hjemmebaserte tjenester</i>	<i>600</i>	<i>300</i>	<i>1800</i>	<i>2400</i>	<i>4,0</i>
Reduksjon lederstillinger	-750	-750	-750	-750	-1,0
Flytting ressurser psykisk helse	-700	-1400	-1400	-1400	-2
Omlegging Voll fra institusjon til heldøgns omsorg		-1200	-2500	-2500	-3,5
Samdriftsfordel effekt av helsehus		-2000	-4000	-4000	-2,7
SUM	-500	-4 700	-5 100	-4 500	-3

Helse og omsorg er i en avgjørende omstillingsfase for å forberede Rauma til å møte den virkelige eldrebølga som kommer etter 2025. De viktige strukturelle tiltakene er organisering av tjenestene under felles ledelse, vedtatt omsorgstrapp og bygging av nytt helsehus. Like viktige tiltak er innføring av velferdsteknologi og jobbing med forbedring av arbeidsprosesser

og mobilisering av kompetanse. De budsjettrelaterte omstillingstiltakene innenfor tjenesteområdet er:

- Etablering av et heldøgns bo- og avlastningstilbud for barn og unge i Åndalsnes sjukeheim. Tilbudet er under forprosjektering og vurderes helt nødvendig for å kunne tilby gode og effektive tjenester til et voksende antall barn og unge med behov for slike tjenester. I tiltaket inngår også å samle heldøgns avlastningstilbud - noe som allerede delvis er iverksatt
- Ved etterbruken av Åndalsnes sjukeheim, forsøke å få til en samling av heldøgns omsorg fra enkeltstående boliger. Et slikt tilbud vil både bli bedre for brukerne og billigere for kommunen.
- Det foreslås å styrke grunnbemanningen ved demensavdelingen på Åndalsnes med 1 stilling på kveld allerede fra 1.1.2017. Dette har sammenheng med klagesak og tilsyn fra Fylkesmannen. Et samlet fagmiljø har etter en ROS-analyse kommet til at dette er viktigste tiltak for å bøte på situasjonen
- Så snart budsjettsituasjonen åpner for det, tilføres hjemmetjenestene mer ressurser. I alt ligger det inne en styrking på 4 stillinger fram mot 2020. Det forutsettes at styrkingen både skal komme basistjenestene til gode, men også mer aktiv jobbing med hverdagsrehabilitering og –mestring samt forebygging/aktivisering
- I forbindelse med organiseringen i et samlet tjenesteområde, tas enhetsledernivået bort som ledelsesnivå og en ser for seg en flat struktur under helse og omsorgssjefen. De fleste av disse lederstillingene omgjøres til fagstillinger som inngår i tjenestene, en stilling inndras.
- Konsekvensjustert budsjett inneholder midler til egen sjukeheimslege fra 1.1.2017 som tidligere vedtatt
- Etter en gjennomgang av arbeidsfordeling og ressursfordeling innenfor psykisk helse og rus, har en kommet til at noen ressurser bør overføres fra helse/omsorg til helse/velferd for å optimalisere ressursbruk og kompetanse i forhold til brukernes behov
- Voll skal omgjøres fra institusjon til bofellesskap med heldøgns omsorg - samtidig som antall plasser skal reduseres fra dagens 23 til 16. Den økonomiske effekten av dette legges inn.
- Det har hele tiden vært forutsetningen at økte rente-/avdragsutgifter knyttet til helsehuset skal tas ut i form av effektivisering av tjenesten. Dette dreier som om 4 mill. kroner på årsbasis. Et eget utviklingsprogram er satt i gang for å realisere denne ambisjonen.

11.5 Budsjetttrammer drift 2017-2020

HELSE OG OMSORG	2 017	2018	2019	2020
Ramme	-158 834	-155 234	-154 834	-155 434

Selv om helse/omsorg er et satsingsområde, vil den totale ressursinnsatsen innenfor området gå ned i perioden. Det forventes likevel at tjenestene vil oppleves bedre gjennom tiltak som samlet ledelse og organisering, nytt helsehus og velferdsteknologi. Ramma må også sees i lys av den demografiske utviklingen som viser liten vekst i de mest aktuelle aldersgruppene fram mot 2020.

11.6 Investeringer i perioden

Investeringsformål	.2017		.2018		.2019		2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Velferdsteknologi	2 000		1 000		500		500		4 000
Lån		-1 600		-800		-400		-400	
mva komp		-400		-200		-100		-100	
Felles helse og omsorg	500		500		500		500		2 000
Lån		-400		-400		-400		-400	
mva komp		-100		-100		-100		-100	
Omsorgsenter - forprosjekter	500								500
Salg Åndalsnes og Voll				-32 000					
Kapitalfond		-400							
mva komp		-100							
Avsetning til kapitalfond				32 000					
Helsehus	231 301		22 367						253 668
Lån		-185 041		159 412					
Bruk av kapitalfond									
mva komp		-46 260		-3 843					
Tilskudd				-177 936					

Det store tiltaket er nytt helsehus som nå har en samle kostnadsramme på 381 mill. kroner hvorav 253 påløper i perioden – kjøkken inkludert.

Ramma for helsehuset inneholder også 5 mill. kroner til tjeneste-, organisasjons- og teknologiutvikling i helse og omsorgstjenestene.

Et annet viktig tiltak som ligger inne er salg av Åndalsnes sjukehjem og Voll til Rauma Boliger AS samtidig som disse to bygga tas i bruk som heldøgns bemanna bofellesskap. Planlegging av dette starter nå og bør være ferdig planlagt og vedtatt – klar for iverksetting – umiddelbart etter at Helsehuset tas i bruk våren 2018. Investeringskostnadene for ombyggingene vil ikke vises i kommunens budsjett da disse gjennomføres av Rauma boliger som ny eier. Kommunen vil foreslås å garantere for låneoptak i selskapet.

11.7 Annet

Tjenesteområdet helse og omsorg er bare delvis i gang som ny organisasjon ved at tilsatt leder først begynner 1. januar 2017. Vedlagte førsteversjon av Strategi for tjenesteområdet er derfor på langt fra komplett og gjennomarbeidet av samme årsak.

12 Helse og velferd

12.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 232 Forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste
- 233 Annet forebyggende arbeid, helse (miljørettet helsevern mm.)
- 234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede
- 241 Diagnose, behandling og re- /habilitering
- 242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid
- 243 Tilbud til personer med rusproblemer
- 244 Barnevernstjeneste
- 251 Barnevernstiltak når barnet ikke er plassert av barnevernet
- 252 Barnevernstiltak når barnet er plassert av barnevernet
- 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende
- 273 Arbeidsrettede tiltak i kommunal regi
- 275 Introduksjonsordningen
- 276 Kvalifiseringsordningen
- 281 Ytelse til livsopphold
- 283 Bistand til etablering og opprettholdelse av egen bolig

Tjenesteområdet ledes av helse og velferdssjef Harald Digernes-Westby. Tjenesteområdet som inneholder svært mange ulike funksjoner, er organisert i 7 avdelinger. Området har ca. 37 faste årsverk.

12.2 Utfordringsbilde

- Klare å prioritere forebygging framfor behandling og reparasjon
- Samhandling og helhetlig innsats
- Fokusere på aktivitet og mestring
- Løpende omstilling, tilpasning og utvikling av tjenestene
- Økt bruk av teknologi
- Styrke brukerorientering og kvalitetssikring på systemnivå

12.3 Mål

Vi skal gjennom brukerinvolvering skape samordna og helhetlige tjenester som har fokus på menneskets egen mestring og iboende ressurser.

12.4 Viktige tiltak og endringer

HELSE OG VELFERD	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Gjenstående tiltak fra 2016	-250	-250	-250	-250	
1% nedtrekk i rammen i 2017	-550				
Reduksjon fysioterapi privat hjemmel				-420	
Styrking psykisk helse og rus inkl. nytt psykologtilskudd	700	1400	1400	1400	2
1 årsverk barnefattigdom - finansiert av øremerket tilskudd	10	10	10	10	1
Styrking lærings- og mestringssenter		350	350	350	0,5
NAV - reduksjon øk. sosialhjelp	-500	-500	-500	-500	
Reduksjon 1 årsverk barn og unge	-500	-650	-650	-650	-1
<i>Familieveileder helsestasjon - finansiert av øremerket midler</i>	0				1
SUM	-1 090	360	360	-60	3

Det viktigste tiltakene innenfor området er:

- Det signaliseres vurdering av antall private fysioterapeut-hjemler mot slutten av planperioden.
- Etter en gjennomgang av arbeidsfordeling og ressursfordeling innenfor psykisk helse og rus, har en kommet til at noen ressurser bør overføres fra helse/omsorg til helse/velferd for å optimalisere ressursbruk og kompetanse i forhold til brukernes behov
- Det er søkt og innvilget statstilskudd til en prosjektstilling som skal jobbe med barnefattigdom
- På samme måte har en for 2017 fått fullfinansiert en stilling som familieveileder knyttet til helsestasjonen
- Nytt frisklivssenter etableres i Helsehuset. I den forbindelse styrkes bemanningen med ½ stilling som skal jobbe forebyggende og lavterskel med lærings- og mestringsstrategier mot enkeltbrukere
- Forebyggende arbeid på sosialområdet innenfor bla. boliggyøring og jobbsentral har vært så vidt vellykket at den økonomiske sosialhjelpa kan reduseres
- Den tidligere barn/unge enheten er nå fordelt på flere tjenesteområder. Bla. er PPT fordelt på skole og barnehage. De øvrige ressursene er fordelt på Avdeling for barnevern og avdeling Helsestasjon. Ut fra en samlet vurdering av ressursinnsatsen innenfor de sentrale støttetjenestene til barn og unge som primært befinner seg i barnehagene og på skolene samt tildelte prosjektstillinger, foreslås en reduksjon på 1 stilling.

12.5 Budsjettrammer drift 2017-2020

HELSE OG VELFERD	2 017	2018	2019	2020
Ramme	-40 357	-41 807	-41 807	-41 387

12.6 Investeringer i perioden

Tjenesteområdet har ingen egne investeringer, men vil bla. nyte godt av Helsehuset hvor Frisklivssentralen og lærings- og mestringscenteret skal holde hus.

12.7 Annet

Det vises for øvrig til førsteversjonen av Strategi for tjenesteområdet som ligger ved budsjettsaken.

13 Kultur

13.1 Innhold

Tjenesteområdet omfatter funksjonene:

- 231 Aktivitetstilbud for barn/unge
- 365 Kulturminneforvaltning
- 370 Bibliotek
- 373 Kino
- 375 Museer
- 377 Kunstformidling
- 380 Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg
- 383 Musikk- og kulturskoler
- 385 Andre kulturaktiviteter
- 386 Kommunale kulturbygg

Tjenesteområdet ledes av kultursjef Øystein Valde. Området har ca. 12 faste årsverk.

13.2 Utfordringsbilde

- Utnytte mulighetene som ligger i kulturhus samlokalisert med hotell enda bedre
- Reduserte rammer gir redusert tilbud og variasjon i kulturskolen
- Samspill med og stimulering av det frivillige kulturlivet
- Ivareta bygningsmassen og fornyelse av utstyr på Kulturhuset

13.3 Mål

Økt deltakelse og engasjement innen alle områder i Kultur

13.4 Viktige tiltak og endringer

Det viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området i perioden er:

KULTUR	2017	2018	2019	2020	Årsverk
Reduksjon 1 årsverk	-483	-700	-700	-700	-1
Oppheve fritak for barn og unge ved hall leie	-175	-350	-350	-350	
økt kultur	500	500	500	500	
1% nedtrekk i rammen i 2017	-155				
SUM	-313	-550	-550	-550	-1

Nettorammene innenfor kulturområdet reduseres i perioden til tross for at Telemarksforskning sammenligningsdata viser at Rauma bruker ca. 1 mill. mindre på kultur enn tilsvarende kommuner. Reduksjonen går særlig ut over kulturskolen. Muligheten er å legge om tilbudet i kulturskolen fra mindre individuelle tilbud til flere gruppetilbud. Det foreslås at ordningen med gratis hall-leie for barn/unge avvikles fra 1.7.2017.

13.5 Budsjettammer drift 2017-2020

KULTUR	2017	2018	2019	2020
Ramme	-10 687	-10 450	-10 450	-10 450

13.6 Investeringer i perioden

Tjenesteområdet har ingen egne investeringer denne perioden.

13.7 Annet

Tjenesteområdets strategi mot 2020 er vedlagt.

14 Utbygging

14.1 Innhold

Tjenesteområdet har fullt eller delvis ansvar for følgende funksjoner:

<ul style="list-style-type: none">- 121 forvaltningsutgifter i eiendomsforvaltning- 130 administrasjonslokaler- 180 diverse fellesutgifter- 190 interne serviceenheter- 221 førskolelokaler og skyss- 222 skolelokaler- 261 institusjonslokaler- 265 kommunalt disponerte boliger- 273 arbeidsrettede tiltak i kommunal regi- 301 plansaksbehandling- 302 bygge- og delsaksbehandling og eierseksjonering- 303 kart og oppmåling- 315 boligbygging og fysiske bomiljøtiltak- 320 kommunal næringsvirksomhet- 325 tilrettel. og bistand for næringslivet- 329 landbruksforvaltning og landbruksbasert næringsutvikling- 330 samferdselsbedrifter/ transporttiltak- 332 kommunale veier	<ul style="list-style-type: none">- 335 rekreasjon i tettsted- 338 forebygging av branner og andre ulykker- 339 beredskap mot branner og andre ulykker- 340 produksjon av vann- 345 distribusjon av vann- 350 avløpsrensing- 353 avløpsnett/innsamling av avløpsvann- 354 tømning av slamavskillere, septiktanker- 355 innsamling, gjenvinning og sluttbehandling av husholdningsavfall- 360 naturforvaltning og friluftsliv- 375 museer- 381 kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg- 386 kommunale kulturbygg- 393 gravplasser og krematorier- 841 komp.for merverdiavgift i investeringsregnskapet
--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Tjenesteområdet ledes av utbyggingssjef Heidi Skaug og er inndelt i 5 avdelinger med hver sin avdelingsleder. Området har ca. 63 faste årsverk.

14.2 Utfordringsbilde

- Å utnytte felles organisering med felles ledelse til å oppnå synergier, dele kompetanse, redusere sårbarhet og oppå effektiviseringsgevinster
- Utnytte ny teknologi
- Etablere felles interne standarder og arbeidsprosesser
- Avstemme forventninger gjennom serviceerklæringer
- Brukermedvirkning i system

14.3 Mål

Å være en aktiv tilrettelegger og forvalter av Raumas samlede fysiske miljø, og en god samarbeidspartner for de som ønsker å få til noe.

14.4 Viktige tiltak og endringer

UTBYGGING	2017	2018	2019	2020	Årsverk
1% nedtrekk i rammen i 2017	-850				
Reduksjon årsverk	-427	-1 147	-1 867	-2 587	-4,0
Områdeplan Øran		300	700		
Ytterligere reduksjon vei	-349				
Redusert vedlikehold kommunale veier	-750	-750	-750	-750	
SUM	-2 376	-1 597	-1 917	-3 337	-4

De viktigste budsjettrelaterte tiltakene innenfor området er:

- Reduksjon med 1 årsverk årlig framover de neste 4 åra – fra dagens 63 til 59 – gjennom effektivisering og sambruk av ressurser. Det er viktig å sikre god basisbemanning i enheten, samtidig trenger ikke enheten å være bemannet og utstyrt for å gjøre alle ting sjøl
- Etter at behandlingen av reduksjon i antall kilometer kommunal veg ente ut i nesten ingen reduksjoner, foreslås i stedet å redusere standarden for vedlikehold og drift av kommunale veier
- Det avsettes 1 mill. kroner i 2018-2019 for å få laget en områderegeringsplan for Øran som binder Øranområdet til sentrum på en helhetlig måte

14.5 Budsjettrammer drift 2017-2020

UTBYGGING	2 017	2018	2019	2020
Ramme	-32 323	-33 102	-32 782	-31 362

14.6 Investeringer i perioden

På neste side vises investeringsprosjektene i perioden som skal håndteres av Utbygging direkte. I tillegg har formålsbygg det økonomiske ansvaret for de byggeprosjektene som er ført opp under det ulike tjenesteområder – eksempelvis helsehus og oppgradering Måndalen skole. Investeringsprosjektene som er plassert direkte i tjenesteområdet utgjør vel 169 mill. kroner i perioden.

Det enkelt investeringsobjekt kommenteres i kap. 5.5.

Investeringsformål	.2017		.2018		.2019		2020		Sum perioden
	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	Invest.	Finans.	
Kart og oppmåling	125		1 375		125		125		1 750
Kapitalfond		-100		-1 100		-100		-100	
mva komp		-25		-275		-25		-25	
Strandgata	4 750		11 500						16 250
Lån		-		-9 200		-			
Bruk av fond		-3 800							
mva komp		-950		-2 300		-			
Salg Skottemarka Åndalsnes utsatt		-2 000							
Avsetning til kapitalfond		2 000							
Boligområde Isfjorden			1 000		5 000		5 000		11 000
Lån				-800		-4 000		-4 000	
mva komp				-200		-1 000		-1 000	
Boligområde Åfarnes	7 000								7 000
Lån		-4 600		-		-			
mva komp		-1 400		-		-			
Tomtesalg		-1 000		-1 000		-1 000		-1 000	
Avsetning kapitalfond				1 000		1 000		1 000	
Næringsområde Nesstranda			1 000		5 000		5 000		11 000
Lån				-550		-3 750		-3 750	
Salg næringstomter				-250		-250		-250	
mva komp				-200		-1 000		-1 000	
Felles maskindrift Teknisk enhet	2 000		2 000		2 000		2 000		8 000
Lån		-1 600		-1 600		-1 600		-1 600	
mva komp		-400		-400		-400		-400	
Hovedplan/oppgradering veg	933		2 000		2 000		2 000		6 933
Lån		-80		-1 600		-1 600		-1 600	
Ekstra statstilskudd		-666							
mva komp		-187		-400		-400		-400	
Utskifting armatur gatelys	1 000		1 000		1 000		1 000		4 000
Lån		-800		-800		-800		-800	
mva komp		-200		-200		-200		-200	
Gang- sykkelveg	1 000		2 000		2 000		2 000		7 000
Lån		-300		-1 100		-1 100		-1 100	
Tilskudd		-500		-500		-500		-500	
mva komp		-200		-400		-400		-400	
Bydel Stokkaia	10 493								10 493
Lån		-8 394							
Tilskudd		-							
mva komp		-2 099							
Sentrumstiltak	2 000		11 625						13 625
Lån		-1 600		-7 000					
mva komp		-400		-2 325					
Bruk av fond									
Tilskudd				-2 300					
Oppgradering Formålsbygg	4 000		4 000		4 000		4 000		16 000
Lån		-3 200							
Kapitalfond				-3 200		-3 200		-3 200	
mva komp		-800		-800		-800		-800	
Rammebudsjett vann	12 500		12 700		9 000		6 000		40 200
Lån		-12 500		-12 700		-9 000		-6 000	
Feiing	1 000								
Lån		-1 000							
Rammebudsjett avløp	4 500		3 500		3 000		3 000		14 000
Lån		-4 500		-3 500		-3 000		-3 000	
Rammebudsjett renovasjon	500		1 100		500				2 600
Lån		-500		-1 100		-500			

14.7 Annet

Det vises for øvrig til førsteversjonen av Strategi for tjenesteområdet Utbygging som ligger ved budsjettsaken.

15 Vedlegg

- a) Budsjettskjema 1 A – driftsbudsjett
- b) Budsjettskjema 1 B – driftsbudsjett
- c) Budsjettskjema 2 A – Investeringsbudsjett
- d) Budsjettskjema 2 B – Investeringsbudsjett – se kapitel 8
- e) Økonomisk oversikt drift
- f) Økonomisk oversikt investering
- g) Avgifts- og gebyrregulativ for 2017
- h) Oversikt over fritak for eiendomsskatt etter § 7a
- i) Strategiplan barnehage
- j) Strategiplan skole
- k) Strategiplan helse og omsorg
- l) Strategiplan helse og velferd
- m) Strategiplan kultur
- n) Strategiplan utbygging

Budsjettskjema 1A - drift	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Tall i 1000 kr			
Skatt på inntekt og formue	174 076	186 800	192 300
Ordinært rammetilskudd	219 452	219 000	223 000
Skatt på eiendom	21 489	25 414	26 900
Andre direkte eller indirekte skatter	5 903	5 885	5 987
Andre generelle statstilskudd	7 436	2 800	2 229
Sum frie disponible inntekter	428 355	439 899	450 416
Renteinntekter og utbytte	13 925	13 312	9 052
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Renteutg.,provisjoner og andre fin.utg.	11 947	12 943	15 275
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Avdrag på lån	22 340	17 670	20 000
Netto finansinnt./utg.	-20 363	-17 301	-26 223
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	-1 090	2 415	5 000
Til ubundne avsetninger	-	3 106	1 790
Til bundne avsetninger	-	-	-
Bruk av tidligere regnsk.m. mindreforbruk	-	-	-
Bruk av ubundne avsetninger	-1 090	1 700	-
Bruk av bundne avsetninger	800	-	-
Netto avsetninger	800	-3 821	-6 790
Overført til investeringsbudsjettet	-	-	-
Til fordeling drift	408 793	418 777	417 403
Motpost avskrivninger	18 156	19 537	19 537
Øvrige korrigeringer	-881	-5 728	-6 277
Korrigert til fordeling drift	426 068	432 586	430 663
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	436 559	432 586	430 663
Mer/mindreforbruk	-10 491	0	0

Budsjettskjema 1B	Budsjett	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan
Netto rammer	2 017	2 018	2 019	2 020
Tall i 1000 kr				
POLITISK STYRING OG KONTROLLORGANER	-4 360	-4 400	-4 400	-4 400
STAB OG ADMINISTRASJON INKL. KRAFTSALG	-29 200	-29 650	-29 650	-29 650
KIRKEN OG RELIGIØSE SAMFUNN	-5 542	-5 542	-5 542	-5 542
KULTUR	-10 687	-10 450	-10 450	-10 450
BARNEHAGE	-52 195	-52 355	-52 355	-52 355
SKOLE	-97 165	-96 075	-95 875	-95 875
HELSE OG OMSORG	-158 834	-155 234	-154 834	-155 434
HELSE OG VELFERD	-40 357	-41 807	-41 807	-41 387
UTBYGGING	-32 323	-33 102	-32 782	-31 362
Sum	-430 663	-428 615	-427 695	-426 455

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Investeringer i anleggsmidler	144 283	270 703	291 865
Utlån og forskutteringer	8 721	10 000	5 000
Kjøp av aksjer og andeler	8 595	1 405	1 300
Avdrag på lån	1 494	-	-
Dekning av tidligere års udekket	2 834	-	-
Avsetninger	58 676	4 500	2 000
Årets finansieringsbehov	224 603	286 608	300 165
Finansiert slik:			
Bruk av lånemidler	103 218	173 014	231 661
Inntekter fra salg av anleggsmidler	60 536	4 500	3 000
Tilskudd til investeringer	3 475	14 727	4 770
Kompensasjon for merverdiavgift	25 071	48 612	53 234
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	4 178	20 400	300
Andre inntekter	185	-	-
Sum ekstern finansiering	196 663	261 253	292 965
Overført fra driftsbudsjettet	-	-	-
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-
Bruk av avsetninger	27 940	25 355	7 200
Sum finansiering	224 603	286 608	300 165
Udekket/udisponert	-	-	-

Økonomisk oversikt drift	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Tall i 1000 kr			
Driftsinntekter			
Brukerbetalinger	27 012	25 778	25 577
Andre salgs- og leieinntekter	47 314	51 547	53 957
Overføringer med krav til motytelse	45 845	43 517	33 546
Rammetilskudd	219 452	219 000	223 000
Andre statlige overføringer	26 148	11 056	31 007
Andre overføringer	4 680	3 543	2 543
Skatt på inntekt og formue	174 076	186 800	192 300
Eiendomsskatt	21 489	25 414	26 900
Andre direkte og indirekte skatter	5 903	5 885	5 987
Sum driftsinntekter	571 919	572 541	594 817
Driftsutgifter			
Lønnsutgifter	326 282	318 663	333 199
Sosiale utgifter	78 103	82 378	85 307
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	79 839	98 163	88 352
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	56 731	54 675	56 281
Overføringer	31 543	33 269	37 711
Avskrivninger	18 156	19 230	18 070
Fordelte utgifter	-12 461	-35 911	-37 147
Sum driftsutgifter	578 193	570 466	581 772
Brutto driftsresultat	-6 274	2 075	13 044
Finansinntekter			
Renteinntekter og utbytte	13 925	13 312	9 052
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsm.)	-	-	-
Mottatte avdrag på utlån	224	100	200
Sum eksterne finansinntekter	14 148	13 412	9 252
Finansutgifter			
Renteutgifter og låneomkostninger	11 947	12 943	15 275
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	-	-	-
Avdrag på lån	22 340	17 670	20 000
Utlån	155	144	200
Sum eksterne finansutgifter	34 443	30 757	35 475
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-20 294	-17 345	-26 223
Motpost avskrivninger	18 156	19 537	19 537
Netto driftsresultat	-8 412	4 268	6 359
Interne finanstransaksjoner			
Bruk av tidligere års regnsk.m. mindreforbruk	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-1 090	1 700	-
Bruk av bundne fond	2 037	362	1 020
Sum bruk av avsetninger	947	2 062	1 020
Overført til investeringsregnskapet	-	-	-
Dekning av tidligere års regnsk.m. merforbruk	-1 090	2 415	5 000
Avsatt til disposisjonsfond	-	3 106	1 790
Avsatt til bundne fond	4 116	809	588
Sum avsetninger	3 026	6 330	7 378
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	-10 491	-	0

Økonomisk oversikt investering	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Tall i 1000 kr			
Inntekter			
Salg av driftsmidler og fast eiendom	54 075	4 500	3 000
Andre salgsinntekter	185	-	-
Overføringer med krav til motytelse	2 166	20 400	300
Kompensasjon for merverdiavgift	25 071	48 612	53 234
Statlige overføringer	565	1 907	666
Andre overføringer	2 910	12 820	4 104
Renteinntekter og utbytte	-	-	-
Sum inntekter	84 972	88 239	61 304
Utgifter			
Lønnsutgifter	2 231	1 100	-
Sosiale utgifter	-	-	-
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	113 116	213 326	236 181
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	-	-	2 000
Overføringer	28 936	56 277	53 684
Renteutgifter og omkostninger	-	-	-
Fordelte utgifter	-	-	-
Sum utgifter	144 283	270 703	291 865
Finansstransaksjoner			
Avdrag på lån	1 494	-	-
Utlån	8 721	10 000	5 000
Kjøp av aksjer og andeler	8 595	1 405	1 300
Dekning av tidligere års udekket	2 834	-	-
Avsatt til ubundne investeringsfond	53 031	-	2 000
Avsatt til bundne investeringsfond	5 645	4 500	-
Sum finansieringstransaksjoner	80 321	15 905	8 300
Finansieringsbehov	139 631	198 369	238 861
Dekket slik:			
Bruk av lån	103 218	173 014	231 661
Salg av aksjer og andeler	6 461	-	-
Mottatte avdrag på utlån	2 012	-	-
Overført fra driftsregnskapet	-	-	-
Bruk av tidligere års udisponert	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-	-	-
Bruk av bundne driftsfond	-	-	-
Bruk av ubundne investeringsfond	26 432	25 355	7 200
Bruk av bundne investeringsfond	1 508	-	-
Sum finansiering	139 631	198 369	238 861
Udekket/udisponert	-	-	-